

Geef Limburg terug!

Separatisme en verzet in het
bronsgroen eikenhout: een historische
studie, deel 1.

Geef Limburg terug!

Separatisme en verzet in het
bronsgroen eikenhout: een historische
studie, deel 1.

Ing. Ing. H.J.R. Smeets

Schrijver: Ing. Ing. Henri (H.J.R.) Smeets

Coverontwerp: Henri (H.J.R.) Smeets

Uitgegeven via: mijnbestseller.nl

Print: Printforce, Alphen a/d Rijn

©2015 Henri (H.J.R.) Smeets.

Scans: ©2015 Henri (H.J.R.) Smeets.

Foto's, landkaarten en tekeningen: public domain, tenzij anders vermeld.

Familiewapen: ©2008 Heraldisch Bureau Nagtegaal.

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

“Limburg is een eenig land. Iedere oprechte Limburger voelt heel zijn wezen doortintelen als hij de schoonheid van zijn land hoort bezingen. Ik bedoel natuurlijk de ware, fiere Limburger, niet degene die om een spotlach zijn landaard of voor een judaspenning in welken vorm ook, zijn volksaard verloochent”

....."Geen Nederlander voelt in den vreemde, ja binnen eigen landgrenzen, zoo'n heimwee naar zijn geboortestreek als de Limburger. Ik weet nog hoe we in den mobilisatietijd en legering in andere streken van ons land [1914-1918] des avonds bij elkander kwamen om ons heimwee naar Limburg kenbaar te maken door het zingen van ons Limburgs volkslied. En als onmiddellijk daarop de jongens van den Oostelijken kant onzer provincie inzetten 'Nach der Heimath möcht' Ich wieder...' dan kwam zelfs bij de stoerste kerels een traan in het oog. En zoo is het nog met o zooveel Limburgers die omwille hunner positie buiten Limburg wonen moeten. Dat is de Liefde van den oprechten Limburger voor zijn land!"

Fons Tuinstra, 1932

Nooit eerder heeft een historicus vóór 'sectator historiae' en 'sectator philosophiae' Henri Smeets zich ooit zo diepgaand en zo uitgebreid gewijd aan dit thema van het Limburgs separatisme en verzet in al haar (internationale) historische facetten, gebruikmakend van originele en wetenschappelijke bronnen en dit in deze vorm hier op schrift vastgelegd. Een tweejarige gedegen intensieve en extensieve studie lag hieraan ten grondslag. De subtitel 'separatisme en verzet in het bronsgroen eikenhout [metafoor voor Limburg]: een *historische* studie' is dan ook bewust gekozen, want het *is* een historische studie, zowel in de context van geschiedschrijvend als geschiedkundig. Henri Smeets, november 2015

<http://www.limbeurg.nl>

<http://www.limbeurg.be>

Dankwoord

'Mr. Nickal' voor tips m.b.t. gen.-maj. Mellinet, annexionist Van Groenendael en de Frankische Werkgemeenschap. Tevens, met zijn algemene kennis van geschiedschrijving, voor het; debatteren, kritisch reflecteren op macro-niveau en obstrueren van overbevolgenheid cq. overbezieldheid met het thema.

Mijn ouders, die mij door de jaren heen alles hebben verschaft, waardoor ik dit boek kon schrijven.

In dierbare herinnering aan mijn moeder.

Inhoudsopgave

Proloog.	14
Additioneel.	29
Prelude.	
1. De beknopte historie van Limburg tot 1815.	52
2. De beknopte historie van Limburg van 1815 tot 1830.	63
3. L'Association Constitutionnelle, 1829.	73
4. De rol van Nederland in Europa 1815-1866.	89
Nederland als bufferstaat.	89
Het Nederlandse leger in relatie tot Europa.	91
De Nederlandse economie in relatie tot Europa.	93
5. De inlijving van Limburg bij Nederland in 1815.	94
6. Het Belgische bestuur en de inherente Belgische nationaliteit van Limburgers 1830-1839.	97
De oorzaak van de revolutie.	97
De omwenteling in Luik.	104
Intermezzo: vrijcorpsen.	109
Intermezzo: citadel.	113
Intermezzo: de structuur van een vesting.	118
Intermezzo: de belegering en verdediging van een vesting.	128
De opstand in Maastricht.	139
Het beleg van Maastricht en inname Venlo: november 1830 – februari 1831.	171
Dibbets geen grote held.	218
Schermutselingen in januari 1831.	222
De aanval op kasteel Caestert.	236
De triomf van de revolutie: de Belgische staat.	265
Het IJzeren Kruis: erkenning van dappere strijd voor onafhanke- lijkheid en recht op zelfbeschikking.	288

De Tiendaagse Veldtocht: een laatste abjecte poging van Willem I om België in te lijven.	305
7. De Petitebeweging van 1838.	314
Eerste afscheidingspoging, 1838-1839: aansluiting bij België.	314
8. De Duitse Bond.	357
9. Het Duitse Bondslidmaatschap en de inherente Duitse nationaliteit van Limburgers 1839-1866.	371
De toetreding van Limburg tot de Duitse Bond.	381
Het Limburgsche Bondscontingent.	422
Het verenigde Limburgsch-Luxemburgsche Bondscontingent 1842-1846.	432
Het zelfstandige Limburgsche Bondscontingent 1846-1855.	437
De Nassau-Limburgsche Brigade 1855-1866.	438
De mobilisatie van 1859.	439
Limburgsch Bondscontingent – overige militaire aangelegenheden.	443
Subalterne- en hoofd-officieren.	444
Recruteringsmiliciens.	445
Gebruikte handwapens.	446
Militaire eenheden (19 ^{de} eeuw Nederland/Infanterie).	448
Groepering naar functie.	449
Militaire rangen.	456
Bundesheer (Bondsleger).	493
10. Limburgsche Separatistische Beweging van 1843 t/m 1848.	497
Belangrijke protagonisten in het Limburgs separatisme van 1843-1848.	499
Baron Jan Lodewijk van Scherpenzeel-Heusch.	522
Tweede afscheidingspoging, 1843-1845: administratieve scheiding van 'Holland'.	553
Derde afscheidingspoging, 1847-1848: aansluiting bij Duitsland.	601
Separatisme onder het gewone volk.	640

Weense Slotakte (Wiener Schlußakte)	655
Bibliografie.	658
Index.	665

Proloog.

In 2012 voelde ik als geschiedkundige klokkenluider de noodzaak tot het schrijven van een boek over een ‘getaboetiseerd’ thema: de *onafhankelijkheid* van Limburg, met de titel ‘De droom van een onafhankelijk Limburg: zin of onzin?’. Het was meer een soort van noodkreet om de Limburgers wakker te schudden aangaande hun eigen verzwe- gen (vergeten) geschiedenis. In het onderwijs, dat centraal nationaal geregeld wordt, is immers geen ruimte voor regionale geschiedenis, althans niet in de mate die wense- lijk is. Ook anderszins is er relatief weinig literatuur verschenen over de hier in dit boek vermelde facetten van de historie van het voormalige hertogdom Limburg.

Dit geschiedkundige klokkenluider-werk hier is een pseudo-wetenschappelijke uiteen- zetting (pseudo omdat het geen proefschrift of vakhistorisch (doctoraal) werk betreft) van een geschiedkundig onrecht en het leveren van het ultieme *bewijs* van die onge- rechtigheid. De hier genoemde onrechtvaardigheid betreft de discriminatie van de Limburgers, resulterend in het ontstaan van verschillende separatistische bewegingen door de jaren heen en het negeren van de door de oorspronkelijke separatisten ver- worven onafhankelijkheid van Limburg in 1848. Daarbij laat de auteur de geschiedenis zelf spreken en onthoudt zich grotendeels van subjectieve commentaren. Alleen in de epiloog neemt de auteur de vrijheid zijn persoonlijke visie te geven in de vorm van een link tussen het verleden en het heden. Opdat die historie zichzelf kan laten gelden, heeft de auteur vrijwel uitsluitend informatie ontleend aan directe cq. primaire bron- nen (originele 19de/begin 20ste eeuwse documenten en boeken) of indirecte cq. secun- daire bronnen (herdruk of latere boeken die louter gebaseerd zijn op 19de/begin 20ste eeuwse boeken en dito documentatie). Uit eerste hand dus. Op die wijze wordt *ach- teraf verkleuring* van de geschiedenis *vermeden*. De indrukwekkende bibliografie aan het einde van het boek laat zien, dat de auteur zijn huiswerk goed heeft gedaan.

Daarbij heb ik kritisch-analytisch, met vermijding van enige vorm van geschiedver- valsing, de *feiten* (niet de meningen) uit de 19de/begin 20ste eeuwse krantenartikels, documentatie en boeken onderzocht. De informatiebronnen omvatten Nederlandse, Belgische en Duitse proefschriften, alsmede (universitaire) boeken uit voornoemde landen. Uit de Duitse hoek komt merendeels de informatie over de Duitse Bond en alles wat ermee samenhangt, het Congres van Wenen en de Frank(i)sche Werkge- meenschap, uit de Belgische koker stamt grotendeels de informatie rondom de Belgi- sche Revolutie en het Belgisch bestuur. Aan de Britse bronnen is grosso modo infor-

matie onttrokken over het Verdrag van Londen en de ‘troonschenking’ aan Willem I door Groot-Brittannië. De resterende informatie is hoofdzakelijk van NL-Limburgse origine. Dit boek is een **primeur**, waarin voor het eerst in de historie een volledig overzicht wordt gegeven van het separatisme en anti-Hollands verzet in Limburg gedurende 1815-2015 en de toedracht en achtergrond aangaande de door de Duitse Bond goedgekeurde Limburgse onafhankelijkheidsverklaring van 1848.

Najaar 2015, Heerlen, Ing. Ing. H.J.R. (Henri) Smeets

De auteur is Ingenieur Technische Computerkunde en Ingenieur Informatietechniek. (Sinds de wet op het HBO van 1985 (ten uitvoer gebracht in 1986) is Ing. gelijk aan Ir. en dus academisch, waarmee een jarenlange strijd van Ing.-ingenieurs voor gelijkberechtiging met Ir.-ingenieurs bij wet werd beslecht (Ingenieur van beroep (met name hoofdstuk 4), Ir. Harry Lintsen, Ingenieurspers, 1985, ISBN: 9070413299)). Reeds jaren houdt hij zich intensief bezig met de Limburgse historie van 1815-1945, met als aandachtsgebied; het Limburgs separatisme/verzet.

Mijn motto: **"Ik zeg 'voor wat' (waarvoor) ik sta, ik sta voor wat ik zeg".**

Eigen credo: **"vrienden moet je verdienen, vijanden krijg je volledig gratis".**

"In war, truth is the first casualty" ("Στον πόλεμο, η αλήθεια είναι το πρώτο θύμα" ofwel "στον πόλεμο η αλήθεια είναι το πρώτο θέμα", Aeschylus, Griekse dichter, 5de eeuw voor Christus).

"The first casualty of war is truth" (Hiram Warren Johnson, US-senator, 1917).

"When war is declared, truth is the first casualty" (lord Arthur Augustus William Harry Ponsby, Britse politicus, 1928).

Opmerking auteur: *Voorgaande geldt ook voor een woorden-oorlog ofwel propaganda!*

"You can fool all of the people some of the time, and some of the people all of the time, but you can't fool all of the people all of the time" (Abraham Lincoln, US-president, 1858).

Opmerking auteur: geldt ook t.a.v. het officiële verzwijgen van een groot deel van de inhoud van dit boek door de Nederlandse overheid en het Nederlands geschiedkundig onderwijs.

De auteur.

Henri Smeets is een voorvechter van correctheid (hetgeen eerlijkheid insluit) en openheid [cq. geen geheim gedoe cq. open staan voor andere opvattingen] (hetgeen ruimdenkendheid insluit). Iemand, die het pad naast de platgetreden paden durft te bewandelen. De massa loopt over het gemakzuchtige geplaveide middenpad, dat geen hindernissen kent, maar dat op een gegeven moment glad wordt van het vele bewandelen en vanzelf leidt tot uitglijden. De auteur bewandelt het moeilijker begaanbare deel langs het middenpad, begroeid en bestrooid met hindernissen, hetgeen hem door het overwinnen van die hindernissen juist daardoor meer inzichten geeft.

Daarom is hij ook een fervent liefhebber van informatie van niet-officiële zijde, gemakshalve door de officiële kant denigrerend gebagatelliseerd tot contratheorieën. Echter, aangezien overheden belangen te verdedigen hebben, is de officiële lezing in de optiek van de auteur zelden juist (alleen als het de overheid uitkomt). De auteur spreekt dan ook van *overheidspropaganda*. Ook in vreedestijd wordt voortdurend propaganda bedreven: om de publieke opinie voor zich te winnen of in verkiezingst(r)ijd stemmen te vergaren. Contratheorieën vormen een soort van *tegenpropaganda*. Natuurlijk is ook in geval van contratheorieën niet altijd alles juist, al is het maar door het ontbreken van bewijsmateriaal en het cultiveren van geruchten (denk aan de onvruchtbaarheid van Willem III). Daarom is zowel ten aanzien van de overheidspropaganda als ten aanzien van de contratheorieën zorgvuldigheid te betrachten in de oordeelvorming. Het betekent evenwel dat men op deze wijze een thema ruimer belicht dan wanneer men alleen maar het geijkte pad zou volgen.

Dit is een punt dat de auteur historici en webmasters verwijt die klakkeloos dezelfde nonsens overnemen van andere bronnen, zonder zelf gedegen onderzoek te verrichten. In dit boek wordt gecultiveerde pro-Hollandse propaganda ontkracht en met bewijzen onderuit gehaald. Een voorbeeld is de achterhaalde en vaak klakkeloos gekopieerde opmerking, dat de Limburgers zich na de Eerste Wereldoorlog zouden hebben neergelegd bij het Nederlandschap. Het voor u liggende boekwerk haalt die stelling met bewijzen volledig onderuit.

Voor het eerst kan men nu een kijk op het thema Limburgs separatisme krijgen, dat voorbijgaat aan de ons in de mond gelegde geschiedverkleurende overheidspropaganda en een *eerlijke* kijk op de geschiedenis geeft, met pro én contra! Hiervoor tekent de auteur Henri Smeets. De schrijver dezes hanteert dan ook graag het 'motto': 'Doe bis nog neet langs Smeets bakkes' (je bent nog niet langszij (aan Smeets' wang) ofwel je bent nog niet zomaar van Smeets af (alleen overtuiging weerhoudt hem)).

Apropos Smeets (betreffende de Smeets-stam van de auteur: afgeleid van Schmitz).

Smeets is een typisch Limburgse naam en is blijkens een volkstelling van 31 mei 1947, een tijd waarin er nog niet veel 'import-Limburgers' waren (behoudens uit de klassieke landen als België, Pruisen (dat ooit ook het Rijnland omvatte, later Duits Rijnland), Oostenrijk/Hongarije en in mindere mate Frankrijk), in bijna alle Limburgse gemeenten rijkelijk vertegenwoordigd. Anno 1947 was dat bijna 1% van de Limburgers. De naam komt trouwens ook veelvuldig voor in Belgisch-Limburg en in het Rijnland. Daarnaast tevens in verbasterde vormen als Desmedt, Schmidt, afgeleid van Schmeetz, Schmetz, Schmitz etc., om me te beperken tot deze summiere genealogische weergave.

Smeets is afkomstig van het beroep van smid en betekent zoon van de smet (dus eigenlijk smet's). In het dialect heet smid ook smet (spreek uit als s(ch)mied, naar gelang de streek, met zachte betoning van de 'i', waardoor het klinkt als 'ee' i.p.v. 'ie'). Mijn betovergrootvader Johan Hendrik Smeets (5 februari 1836 – 5 februari 1916) was door loting (zoals dat toen gebruikelijk was) in 1858 ingeschreven als 'ligting 1855' bij de milities ten behoeve van het Limburgsch Bondscontingent onder lotnummer 34. Hij hoefde evenwel niet aan te treden. Zijn beroep was handelaar in kleine koopwaar ('marchant petits marchandises'). Mijn overgrootvader en grootvader (opa) werkten in de mijn als mijnwerker resp. schilder. Mijn vader was ingenieur op de Domaniale (steenkolen)mijn te Kerkrade (de oudste steenkoolmijn van Europa) die maar liefst zes schachten telde! Mijn vader was als constructeur medeverantwoordelijk voor de veiligheid van die schachten, via welke mens en materieel van bovengronds naar ondergronds getransporteerd werd en vice versa (een indrukwekkende weergave ervan is te zien in de enige *speelfilm* die destijds in een Limburgse steenkoolmijn (ON I te Heerlen) is gedraaid: 'La ragazza in vetrina' alias 'Das Mädchen im Schaufenster', Italië, 1961 met Lino Ventura in de hoofdrol en Magali Noël (La Dolce Vita, 1960)).

MODEL Litt. LL.
Art. 200 der wet van
8 Januarij 1817.

NATIONALE MILITIE
HERTOGDOM LIMBURG.
CERTIFICAAT.

Gratis.
LISTING
van den jare 1855

De COMMISSARIS DES KONINGS in het Hertogdom
Limburg,

Verklaart, dat *Smeets Johan Hendrik*,
geboren te *Nieuwanhagen* den 5ten Februarij 1836,
van beroep *handelaar*, zoon van *Jacobus en*
van Jansjen (Maria) Roes, de vader
van beroep *handelaar* wonende te *Nieuwanhagen*
binnen de gemeente van *Nieuwanhagen*
voor de Nationale Militie is ingeschreven; dat aan hem
vervolgens bij de loting is ten deele gevallen het nummer
Sier en dertig
hetwelk tot heden niet opgeroepen zijnde hem tot geene dienst
heeft verplicht.

SIGNALEMENT.
LENGTE.
Eene el *6* palmen
7 duim . streep
Aangezicht *ornat*
Voorhoofd *klein*
Oogen *bruin*
Neus *kort*
Mond *klein*
Kin *ronde*
Haar *en*
Wenkbrauven *bruin*
Merkbare teekenen *een*
Wenig pokdelig
Handteekening.

Gegeven te Maastricht, den 6. April 1855.
Hooft De Commissaris des Konings voornoemd,
de et lid van Gedeputeerde
Staten

Geregistreerd n° 209
Reg. 25.
B

Een certificaat van de miliciens (nationale militie) anno 1858.

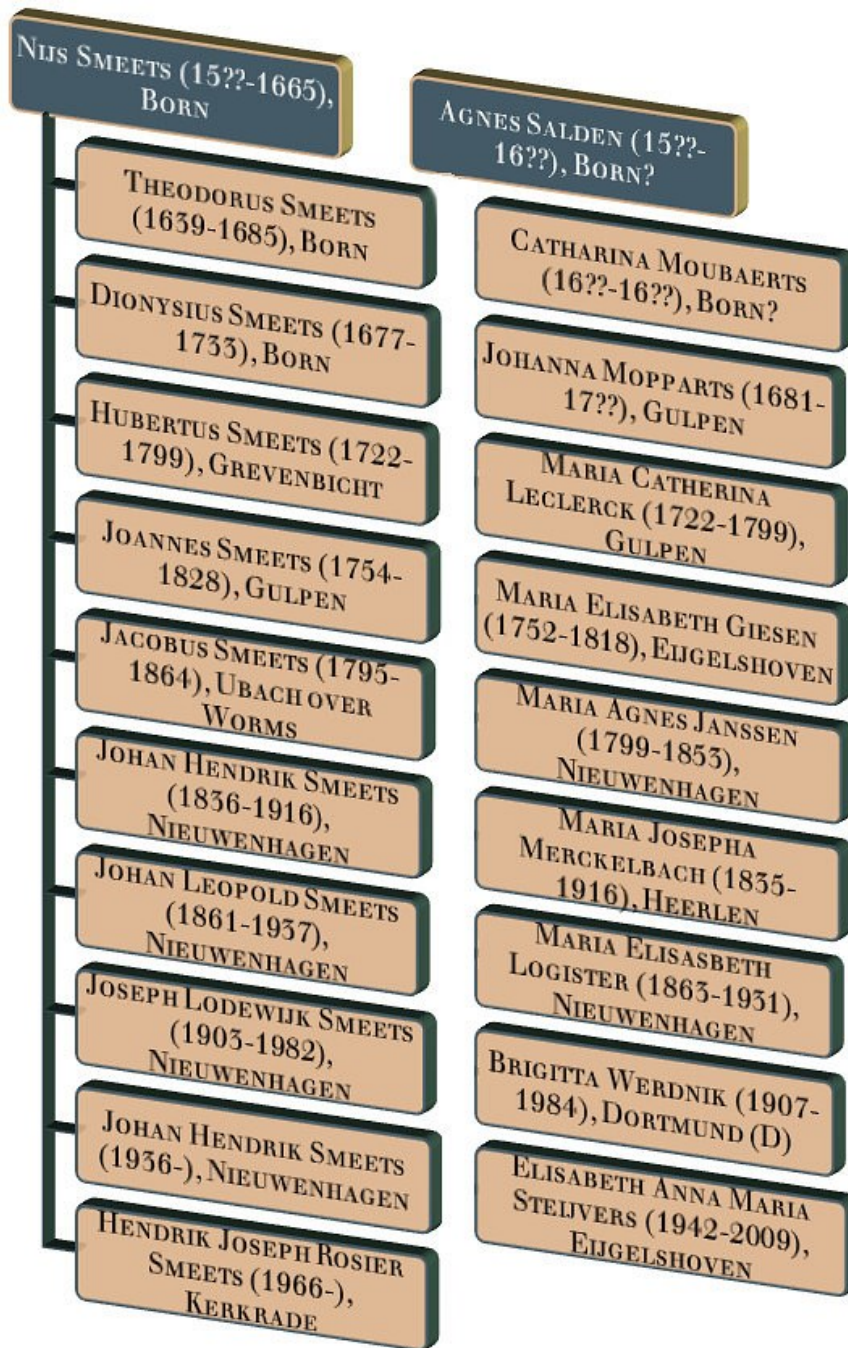
Het familiewapen van de Smeets-stam, waartoe de auteur behoort.

Dit wapen is ontworpen door Heraldisch Bureau Nagtegaal, ©2008. Geregistreerd op verzoek van Petrus Hubertus Smeets (verplichte vermelding), voor alle naamdragende nakomelingen van Dionysius (Nijs) Smeets, de stamvader.

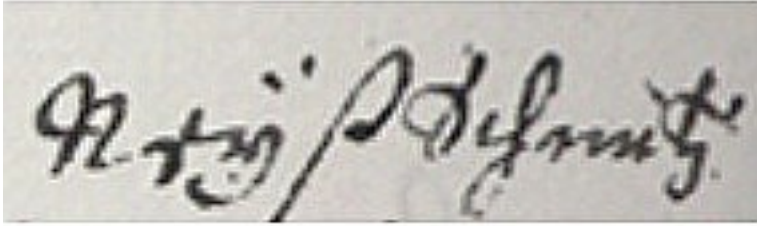
Toelichting: de leeuw op de helm is ontleend aan het wapen van de gemeente Nieuwenhagen, de plaats waar veel afstammelingen van Dionysius zijn geboren en hebben gewoond. De drie hoefijzers in het schild verwijzen naar de naam Smeets, die is afgeleid van het beroep van smid. De staf beneden in het schild is een Mercuriusstaf. Mercurius was de Romeinse god van de handel. Veel Smeets-nakomelingen verdienden in de 18e en 19e eeuw de kost als (klein)handelaren en marskramers (rondreizende handelaren van kleine koopwaar) in de regio Nederland, Duitsland, België en Frankrijk.

De auteur is trots op deze eenvoudige komaf.

Het schone zit hem in de eenvoud.

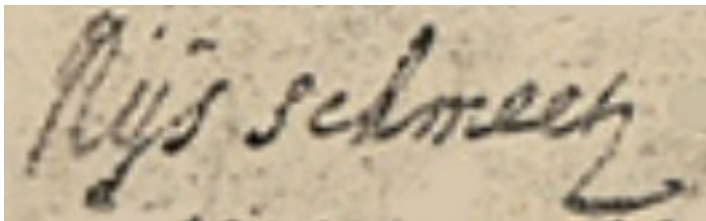

Smeets-stamboom van de auteur.

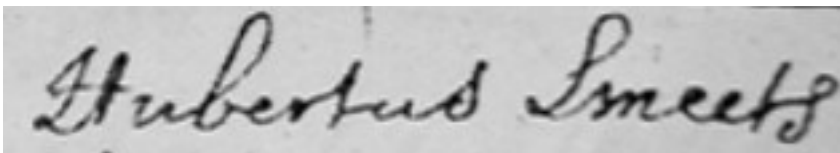

N E I J S SCHMITZ

Afstamming Smeets (van auteur's stamboom) van de naam Schmitz (beginfase) aan de hand van een fragment van stamvader Nijs (eigenlijk Dionysius) Schmitz en Agnes (eigenlijk Neesgen) Salden uit het trouwboekje van 20 januari 1630. Born maakte anno 1630 deel uit van het Duitse hertogdom Gulik (Herzogtum Jülich), hetgeen verklaart dat de tekst van het trouwboekje en de achternaam in het Duits geschreven zijn.

Tussenfase: Nijs (Dionysius) Schmeetz anno 28 november 1708. Ofschoon Born tot aan 1794 tot het hertogdom Gulik behoorde, is saillant dat de doop-, trouw- en sterfboeken in de 18^e eeuw in het Latijn waren en niet Duitstalig, zoals in de 17^e eeuw.

Finale fase: Hubertus Smeets anno 25 februari 1748.

Smeets en separatisme.

Ook al heeft de auteur in de eigen Smeets-stam geen separatisten kunnen traceren, niet in de laatste plaats vanwege de enorme (!) kindersterfte door de (oudere) generaties heen, toch zijn er in aanverwante Smeets-takken separatisten geweest.

Jan Michiel Smeets (alias Jean Michel Smeets).

Jan Michiel (1807-1887) was de zoon van bierbrouwer Laurentius Smeets, die in 1825 de befaamde Gulpener Bierbrouwerij oprichtte en burgemeester van Valkenburg a/d Geul was (1830-1832). In 1840 (na het overlijden van zijn vader in 1835) nam Jean Michel de bierbrouwerij over. Voordien was hij reeds burgemeester van Gulpen (1831-1836?) en nadien lid Gedeputeerde Staten van Limburg (1865-1887). Tevens vervulde hij de functie van vrederechter gedurende 1836-1865. Hij kreeg begin augustus 1831 een huiszoeking door kurassiers van het garnizoen te Maastricht, op bevel van lt.-gen. Dibbets, die jacht maakten op pro-Belgische sympathisanten en wapenmateriaal.

Arnold Smeets (afgeleid van voorheen Smidts).

De geboren Weertenaar Arnold (Frans Laurens) Smeets (geb. 10 augustus 1817 en gest. 9 augustus 1867) was zoiets als de rechterhand van Jan Lodewijk *baron* van Scherpenzeel-Heusch in het Weertse. Hij had een hypotheek afgesloten via de baron, zoals blijkt uit een opheffingsakte van 6 augustus 1870.

Twee jaar later op 19 februari 1872, Arnold was reeds overleden, zou de baron zelf begraven worden en een lijfrente vererven aan zijn koetsier Hendrick van Cruchten en keukenmeid Theodora van Helden.

In 1838 werd een petitie gehouden tegen herinlijving bij Nederland. Het 'episch centrum' van deze petitiebeweging lag in Weert. Op de eerstvolgende afbeelding zijn handtekeningen van burgers van Weert tegen de inlijving te zien, waaronder ook twee Smeetsen (rode stippen).

Op 24 juli 1848 ondertekende Arnold (toen nog als A.F.L. Smidts) het verzoek aan het gemeentebestuur tot het mogen uithangen van de Duitse Bondsvlag (zie de afbeelding volgend op de eerstvolgende afbeelding, met rode stip naast zijn naam).

Tabaksfabrikant Arnold was koning van het Weertse schuttersgilde van de St. Jorisschutten (schutterij) in 1862.

Dinsd 22 Julij 1848.

Edel Achtbare Heeren,

Ik heb den de Uw Achtbte, by de
.zo, want te leggen, een Kopie, en briefje, van
de Heeren Baron van Scherpenzeel, Heeren
en Scheepmeesters, van de Heeren van Limburg
geleijde, en reeds gisteren door ons ontvangen, doch
ter waarkoming, van megeleyde vultuerstelling,
gehienst gekonden. —

Ik gevee dus halve Uw Achtbte, het
daarin geuekt verstaanen, wegens het vichheden
der Duitsche e. batenmaale. Vlag, en baten
ding, en zinn hinnen der bestiesing van
Uw Achtbte met verlangen te gelyck

De Heeren der Gemeente Werk

A. L. Smidde *de Zamenman*
J. H. de Pijper *Stimmer*

R. H. de Pijper *R. H. de Pijper* *de Pijper*
Aan *de Pijper* *de Pijper*
Heeren Achtbare Bestuur *de Pijper* *de Pijper*
der Gemeente *de Pijper* *de Pijper*
Wier *de Pijper* *de Pijper*
de Pijper *de Pijper* *de Pijper*

Franz Josef Smeets (afgeleid van voorheen Schmitz).

De Keulenaar Franz Josef Smeets (geb. 1893 en gest. 25 maart 1925) richtte 1919, na het verlies van het door militaristisch Pruisen geleide Duitsland in de Eerste Wereldoorlog, de separatistische Rheinisch-Republikanische Volkspartei op, die een parallel vertoont met het separatisme in Limburg. In het katholieke Limburg wilde men zich van het dominante protestantse Holland afscheiden, in Duitsland wilden de katholieke Rijnlanders zich losmaken van de dominante protestantse Pruisen. Het Rijnland was sinds 1815 (!), (dus net als Limburg eveneens) als gevolg van het Congres van Wenen, onder protestantse heerschappij.

De latere eerste na-oorlogse Bundeskanzler van Duitsland, Konrad Adenauer, anno 1919 Oberbürgermeister (O.B.) van Keulen, was lid van de Rheinisch-Republikanische Volkspartei van Smeets .

In het vanaf 1919 door de Britten bezette deel van het Rijnland kregen de separatisten geen steun van de bezetters. Dat lag echter anders in het vanaf 1923 door het Belgisch-Franse leger bezette deel van het Rijnland. De separatisten probeerden met hulp van de bezetter zich los te maken van de Pruisische regering in Berlijn. De Fransen steunden het voornemen, omdat Frankrijk een vazalstaat zag in een nieuwe Rheinische Republiek. Bovendien hadden de Fransen met de bezetting van het Ruhrgebied het industriële hart van Duitsland in handen. De heerschappij over deze twee gebieden (Rijnland en Roergebied) zou Frankrijk machtig maken binnen Europa. De Britten daarentegen waren door het mogelijke uiteenvallen van Duitsland beducht voor een te grote verzwakking van Duitsland als buffer tegen de Russen (zoals in mei 1919 verwoord door Britse premier David Lloyd George). Daarnaast bevreesde men van Britse zijde door de Franse ondersteuning van de separatisten een te machtig Frankrijk, wanneer het Rijnland (al dan niet als vazalstaat) onder Franse invloed zou komen.

‘Separatistenführer’ Smeets, met aan zijn zijde Hans Adam Dorten en Josef Friedrich Matthes en gesteund door de Rheinlandschutz (bewapende troepen van de partij) probeert in oktober 1923 een Rheinische Republiek op te richten met een voorlopige regering (die echter noodgedwongen op 29 november 1923 weer opgeheven wordt). Via Smeets’ weekblad Rheinische Republiek wordt flink propaganda bedreven voor de goede zaak. Ondertussen liggen echter de Britten en de Fransen/Belgen met elkaar in de clinch over Smeets en zijn activiteiten. De Britten menen dat de bezettingsmachten zich neutraal dienen op te stellen en vinden het een zaak van de Duitse regering, die Smeets wil oppakken voor hoogverraad en gezien de bezetting tevens landverraad,

terwijl de Fransen (gevolgd door de Belgen) het standpunt huldigen dat Smeets vrijgesproken moet worden. Omdat de Britten de Fransen niet tezeer willen provoceren, zorgen ze voor een compromis waarbij Smeets weliswaar veroordeeld wordt, echter niet zijn straf hoeft uit te zitten. Daar men Smeets niet langs legale weg buiten spel kon zetten, werd op 17 maart 1923 een aanslag op hem gepleegd (door de met 1 miljoen reichsmark aan kopgeld gezochte Hannes Miebach van de gevreesde paramilitaire eenheid Freikorps [spreek uit: fraikoor], die tal van moorden op politici op hun geweten hadden), die hij zwaargewond overleefde. Hij werd opgevolgd door Leo Deckers (1865-1933) uit Aken (D). Deze laatste was reeds sinds 1923 in het Rijnlands separatisme actief met zijn Freies Rheinland en voerde na 1923 de Rheinische Unabhängigkeitsbund aan. De Belgen rondom Pierre Nothomb van het 'Comité de Politique Nationale' (die in 1919 nog de Limburgers via toenmalige Sittardenaar Henri van Groenendaal probeerden over te halen om Limburg hernieuwd bij België te voegen) steunden in oktober 1923 het Rijnlands separatisme, met medewerking van Leo Deckers, om langs die weg het Rijnland (meer specifiek: Noord-Beneden Rijn¹ met Aken als hoofdstad) blijvend onder Belgisch bestuur te krijgen (nu was België, met Frankrijk, slechts een tijdelijke bezettingsmacht). De opzet mislukte.

¹ De andere twee gebieden in het Belgische plan waren: Zuid-Boven Rijn met Essen als hoofdstad en de stad Keulen met de centrale regering van de uit deze drie gebieden bestaande confederale Rheinische Republik. In de Limburger Koerier van 15 november 1923 wordt hier een artikel aan gewijd. Er zijn ook wetenschappelijk getinte werken aan dit thema gewijd; *The Watch On The Rhine* (Margaret Pawley, 2007), *France's Rhineland policy* (Walter McDougall, 1978), *Adenauer und die Rheinische Republik* (Henning Köhler, 1986), *Konrad Adenauer und die Rheinische Republik* (Willem Fromm, 2013).

De bekende Separatisten-leider Smeets overleden.

De bekende separatist Josef Smeets is, naar de Kölnische Zeitung meldt, te Metz gestorven.

Hij was oprichter en leider van de Rijn-sche republikeinsche partij, wier orgaan de Rheinische Republik was. Van 1919 tot 1924 heeft hij te Keulen in de separatistische beweging vooraan gestaan, doch de ontspanning in het bezette gebied tengevolge van het plan-Dawes stelde hem op non-activiteit.

Nieuwe Tilburgsche Courant, 30 maart 1925.

(plan-Dawes = het plan van 16-08-1924 van latere vice-president van de USA, Charles Gates Dawes, voor de herstelbetalingen van Duitsland aan de winnaars van WO I).

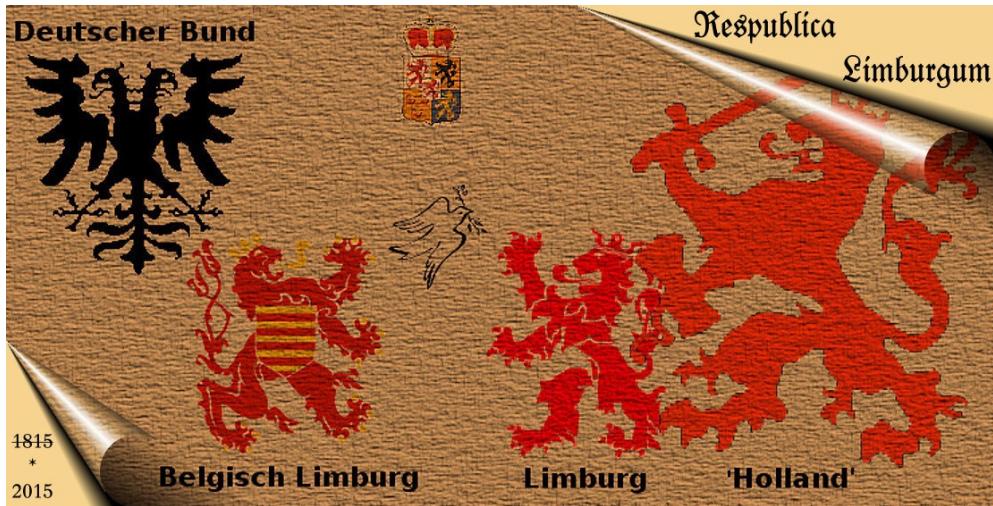
DE „PRESIDENT DER RIJNLANDSCHE REPUBLIEK” OVERLEDEN.

In Luxemburg stierf op 61-jarigen leeftijd de heer Leo Deckers, de bekende separatisten-leider, die in October 1923 in de keizerzaal van het stadhuis te Aken de Rijnlandsche republiek uitriep.

Tien dagen heeft destijds de terreur geduurd. Toen was aan het rijk van Deckers en zijn aanhangers een einde gekomen. Deckers vluchtte eerst naar België, later naar Luxemburg.

Hij heeft vóór 1923 ook eenigen tijd in Kerkrade gewoond.

Nieuwe Tilburgsche Courant, 7 september 1933.

Verklaring van bovenstaande door de auteur ontworpen afbeelding. Het beeld symboliseert de destructieve macht van Nederland (meer bepaald 'Holland'), die geleid heeft tot het uiteenvallen van Groot-Limburg in een Nederlands en Belgisch deel (waarbij de eenheid van beide Limburgen wordt weergegeven met de vredesduif). De Limburgse leeuw is gericht naar de Belgisch-Limburgse leeuw (omdat de Limburgers ten tijde van het Belgisch bestuur, 1830-1839, gelijke rechten hadden als de overige Belgen en ook bij België wilden behoren c.q. blijven) en naar de Duitse Bondsadelaars (omdat de Limburgers in die periode, 1839-1866, de jure (juridisch) de Duitse nationaliteit bezaten (en de facto (in de praktijk) tevens de Nederlandse) en ook graag onafhankelijk wilden worden of, indien niet, dan toch deel van Duitsland wilden zijn). De wederzijdse aanschouwing van de leeuwen van de beide Limburgen symboliseert tevens een hereniging van beide landsdelen in een hernieuwde onafhankelijke staat Limburg (weergegeven in het Latijn als Respublica Limburgum). Tot slot: 1815 is doorgestreept en 2015 niet, omdat sinds 1815 Limburg *ingelijfd* is bij Nederland door toedoen van de grootmachten, zonder raadpleging van de Limburgse bevolking (die eveneens als *enige* bij de *grondwetswijziging* in 1840 buiten de stemming werd gehouden, hetgeen toen al in strijd was met de toen nog vigerende grondwet!) en 2015 markeert niet alleen de 200-jarige inlijving, maar tevens een nieuwe start voor Limburg met de hoop van een soevereine staat Limburg in de (nabije?) toekomst tot ultieme doel. De geschiedenis, die we als inherent onderdeel van onze herkomst niet kunnen afschudden, werkt door in het heden en bepaalt indirect (mede) de toekomst.

Additioneel.

Afbeeldingen

Anno 2015 moet men helaas een opmerking maken, die decennia geleden niet nodig was. Sinds grafische bewerkingsprogramma's hun intrede hebben gedaan, kan iedereen naar hartelust afbeeldingen bewerken. Op zich een grafische zegen, maar het kan ook juist geschiedvervalsing in de hand werken. De auteur die van zijn eigen muziek-historische boeken gewend is om beelden cosmetisch na te bewerken, heeft hier voor dit boek voor een dilemma gestaan. Met het oogpunt van een reïne geschiedschrijving en een antipathie tegen aantasting van de authenticiteit van zowel het geschreven als uitgebeelde woord, is de morele vraag gerechtvaardigd of cosmetische aanpassingen toegestaan zijn, zonder aan oprechtheid te verliezen. De auteur heeft gemeend omwille van leesbaarheid en compactheid van het boek beperkt cosmetische aanpassingen te moeten doen, daar bewijslast prevaleert boven authenticiteit. Zo heeft hij bij sommige afbeeldingen met geciteerde tekst, het deel van de zin voorafgaand aan dat "citaat" en het deel van de zin erna weggepoetst. Dit om de aandacht van de lezer(es) op de kern van het "citaat" (in de afbeelding) te focussen. Op andere plaatsen heeft hij verschillende verspreid staande fragmenten, die echter bij elkaar horen, samengevoegd uit oogpunt van compactheid en dat ook als zodanig aangegeven met de opmerking 'samengestelde afbeelding'. De auteur **beaamt met klem** dat *nergens* de strekking/context van de *inhoud* van de afbeeldingen gemanipuleerd is, een opmerking die helaas anno 2015 gemaakt moet worden met het oog op de voortschrijdende techniek (in dit geval grafische software). Gelukkig heeft de lezer(es) de mogelijkheid zichzelf te overtuigen van de juistheid van voorgaande bewering, daar de afbeeldingen hem/haar ter beschikking staan in de bronnen in de achterin het boek opgevoerde bibliografie. Deels zult u ze zelfs nog gemakkelijker kunnen aantreffen op internet (maar dan is de authenticiteit helaas niet gegarandeerd, een voorbeeld hiervan zijn de samengestelde documenten (*zonder* een opmerking door de webmaster betreffende de nabewerking van de afbeeldingen op zijn website) van de Britse documenten aangaande de vlucht van Wilhelmina in 1939, waardoor de indruk kan ontstaan dat die documenten op die website aldaar origineelgetrouw zouden zijn weergegeven, hetgeen echter *niet* het geval is, zie de voorbeelden hierna).

Krantenartikels

Wat de krantenartikels (vaak nog de enige toegankelijke bron van bewijs) betreft, zo heeft de auteur zich beperkt tot de daarin aangehaalde *feiten*, niet de meningen!

Voetnoten

Voetnoten met verwijzing naar tekstpassages in de originele krantenartikels en documenten zijn grotendeels achterwege gelaten, omdat de auteur er steeds naar gestreefd heeft afbeeldingen van de originele krantenartikels en documenten als *bewijsmiddel* weer te geven, zodat de lezer(es) het *bewijs zelf* ziet, en niet de authenticiteit en juistheid van een gecteerde uitspraak met voetnootverwijzing naar de betreffende passage in het originele krantenartikel of document voor waar moet aannemen.

Vertaling

In dit boek staan krantenartikelen en documenten in verschillende talen, te weten Nederlands, Engels, Duits en Frans. Om de authenticiteit van de originele tekst te waarborgen heeft de auteur in geval van niet-Nederlandstalige artikels gemeend zich te moeten beperken tot de *context* van de oorspronkelijke artikel-tekst. *Vertaling* is volgens de auteur ontoelaatbaar, daar deze onherroepelijk met *interpretatie* verbonden is. Zinnen laten zich niet altijd eenduidig vertalen, maar kunnen onderwerp van zienswijze/invallshoek zijn ('de één vertaalt het zus, de ander vertaalt het zo'). Ter vermindering van subjectieve vertaling beperkt de auteur zich tot de *context*, hetgeen weliswaar eveneens een *subtiele* subjectieve component bevat, echter slechts op macro-niveau (context = 'helikopter view' cq. tekstglobaliserend), niet (zoals bij vertaling) op microniveau (= detailniveau).

Slot

De auteur wenst in en via dit boek getuigenis² af te leggen van de boek-thematische waarheid, daarom is alles achterwege gelaten hetgeen die waarheid geweld zou kunnen aandoen. Historici bezitten de hoogmoedigheid cq. vermetelheid opinies/stellingen te verwoorden als ware het feiten, die echter door de lezers een eigen leven gaan leiden alsof die opinies/stellingen de waarheid vormen. Een plichtsbewuste historicus, aldus de auteur, dient zich hiervan te onthouden: laat de geschiedenis zelf spreken aan de hand van *feiten*.

² De Heer moge mij daarin bijstaan in deze 'gecorrumpeerde wereld', die niet altijd vatbaar is voor de waarheid gezien de verdediging van haar eigenbelangen ten koste van elke prijs.

Op deze en volgende pagina's enkele voorbeelden van de in dit boek toegepaste cosmetische grafische bewerking, met toelichting.

Misschien is dhr. Tuinstra wat al te generaliseerend, als hij op p. 111 beweert: „Wat u 't noorden afgestudeerd terugkomt, is voor de (Limburgsche) gemeenschap meestal verloren, door totale vervreemding, of door liberalistische of nog ergere besmetting”. Onwillekeurig komen dan den critischen lezer namen voor den geest als die van mr. dr. Nolens, mr. Louis Regout, mr. Robert Regout, de beide mrs. Ruys de Beerenbrouck, ir. Bongaerts, dr. ir. Gelissen en zoovele andere nog, die een reserve noodig hadden gemaakt, welke met het vage woordje „meestal” chaamd is.

in den aangehaalden zin niet voldoende bell-

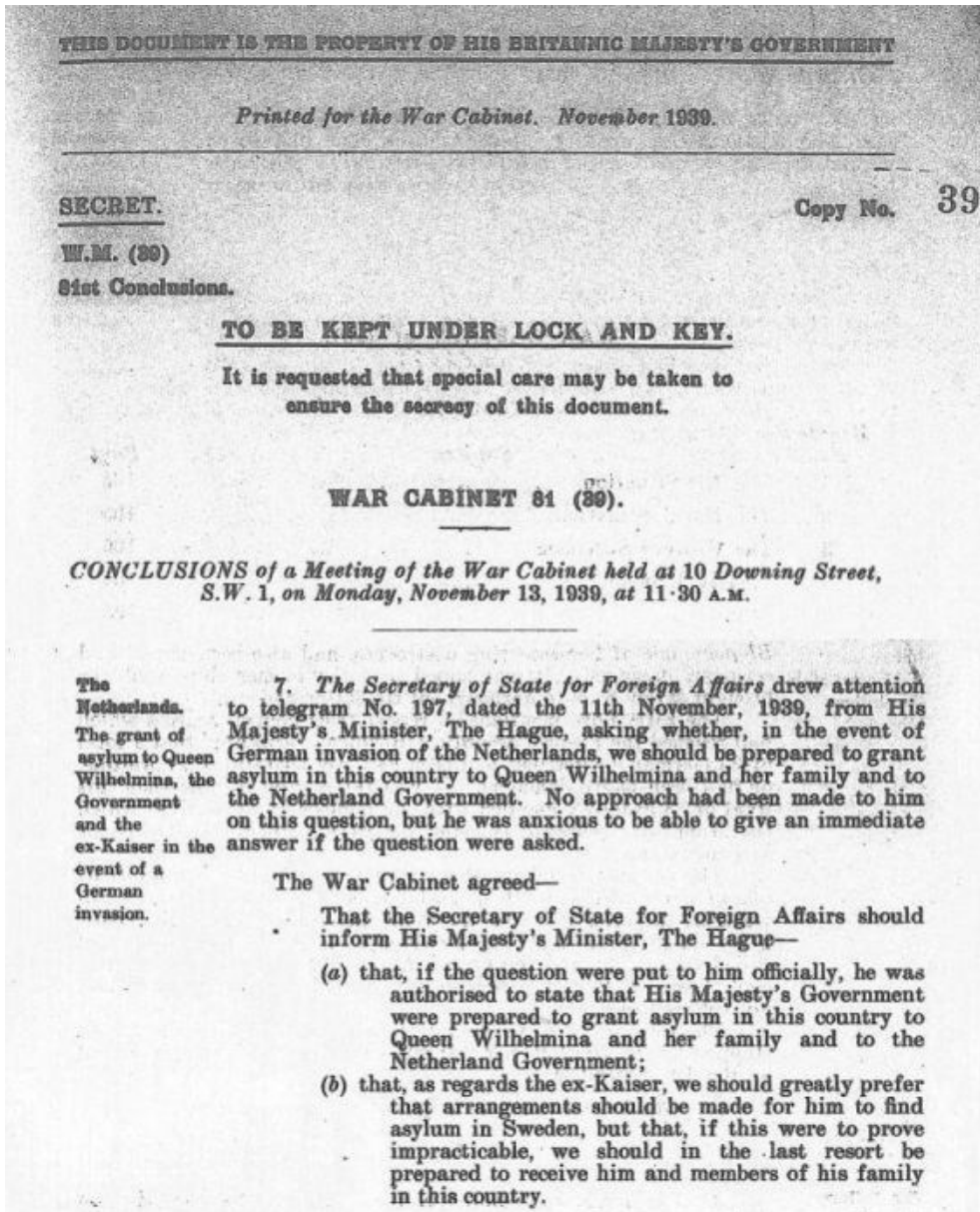
Fragment uit het originele krantenartikel, let op de onderste zin.

Misschien is dhr. Tuinstra wat al te generaliseerend, als hij op p. 111 beweert: „Wat u 't noorden afgestudeerd terugkomt, is voor de (Limburgsche) gemeenschap meestal verloren, door totale vervreemding, of door liberalistische of nog ergere besmetting”. Onwillekeurig komen dan den critischen lezer namen voor den geest als die van mr. dr. Nolens, mr. Louis Regout, mr. Robert Regout, de beide mrs. Ruys de Beerenbrouck, ir. Bongaerts, dr. ir. Gelissen en zoovele andere nog, die een reserve noodig hadden gemaakt, welke met het vage woordje „meestal” in den aangehaalden zin niet voldoende bellichaamd is.

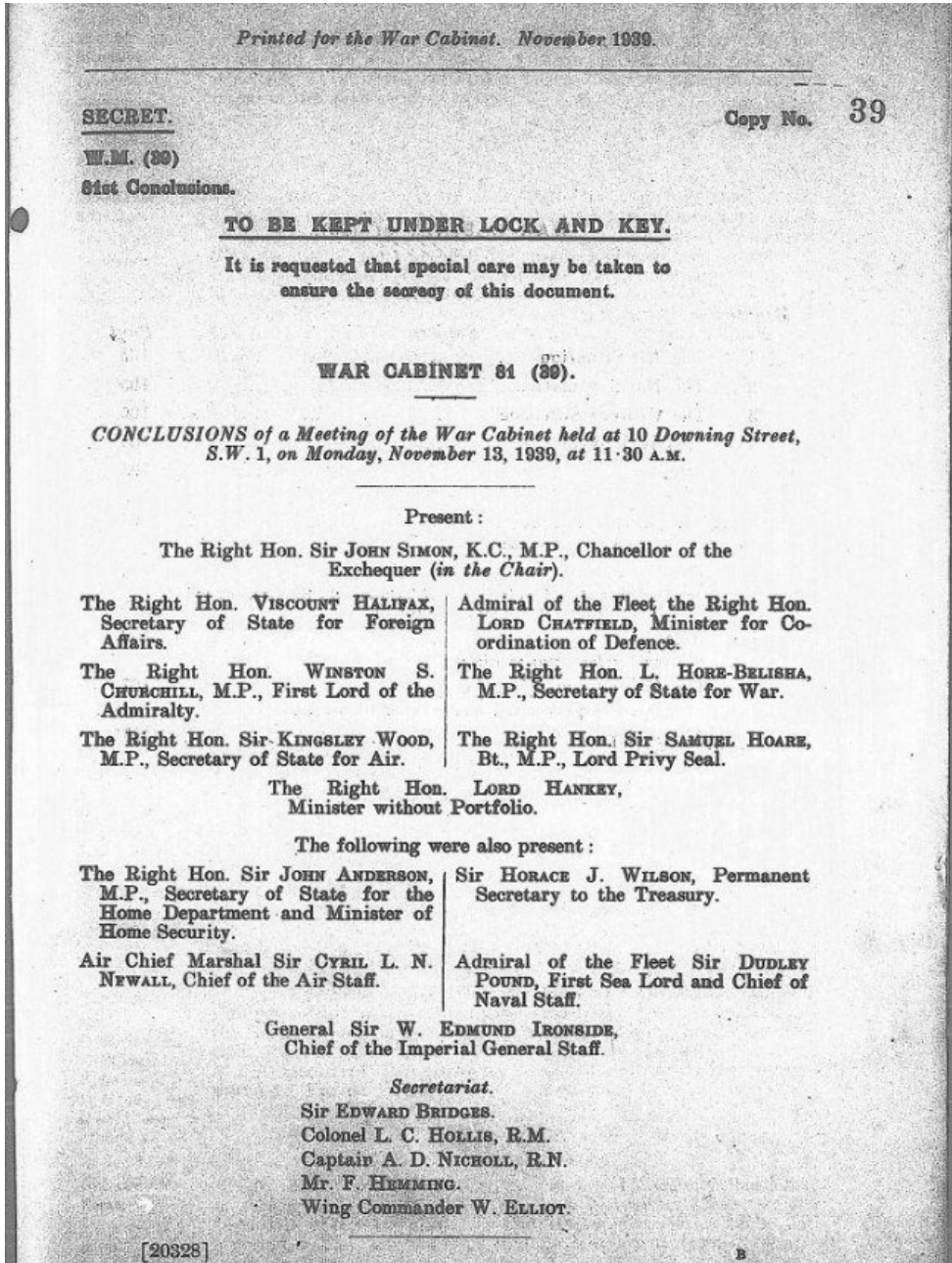
De cosmetisch bewerkte versie, als men goed kijkt ziet men de bewerking.

De auteur hanteert consequent 'Holland' als het gaat om Nederland *exclusief* Limburg óf als het geheel Nederland betreft met accentuering van de dominantie van de provincie Holland, Nederland als het de officiële benaming betreft óf de vanuit het buitenland gehanteerde naamgeving voor Nederland (ook in geval van het Duitse en Britse; Holland), Holland als het puur de provincie Holland dan wel het gezag (regering) in Den Haag betreft. Pro-Hollandse is het dito pro-'Hollandse gezag' (regering) óf incidenteel pro provincie Holland en pro-'Hollandse' is pro Nederlandse (in het gehele land, exclusief Limburg) met accentuering van Holland als dominante factor.

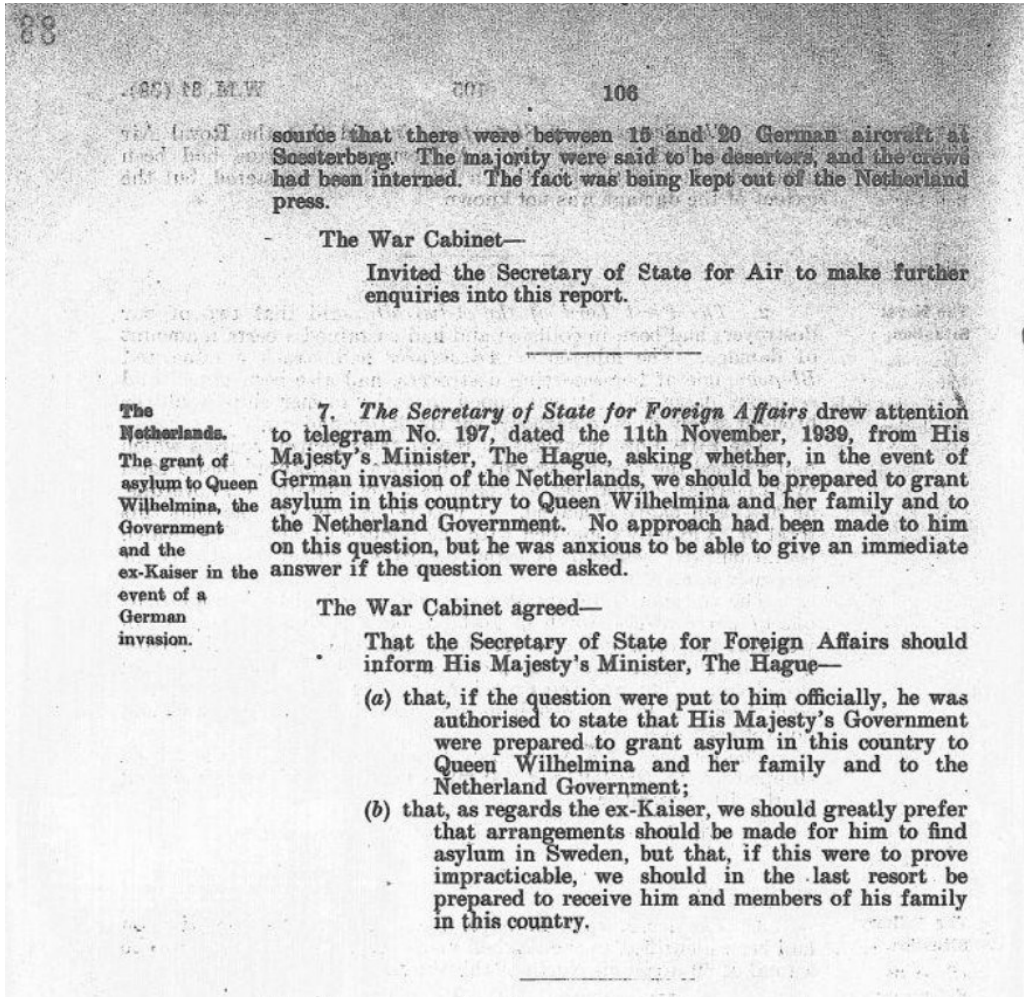
Van de separatisten is bewust meer biografie vermeld dan van de 'Hollanders', Belgen, Duitsers, Fransen en Britten in dit boek.

Het document zoals het op internet stond (wel nog via Google-cache bereikbaar).
Het gedeelte onder de horizontale streep in het midden is van een ander document.
Het betreft hier dus een samengesteld document (echter niet door de webmaster als zodanig gekenmerkt).

Het originele document uit het openbare deel v/h Britse National Archive, fragment 1. (doc. nr.: 15CAB 65/2 WM 81 (39), The National Archive).

Het originele document uit het openbare deel v/h Britse National Archive, fragment 2.
(doc. nr.: 15CAB 65/2 WM 81 (39), The National Archive).

Titulatuur

Wellicht ten overvloede, verklaring van de in dit boek gehanteerde titulatuur: Mr. = meester in de rechten, Dr. = (academische titel voor) doctor, Prof. = professor, Ing. en Ir. = ingenieur (sinds de wet op het hoger beroepsonderwijs van 1986 gelijkwaardig), Mgr. = monseigneur (aansprektitel o.a. voor: *priester* (als hoofd van een parochie *pastoor* genoemd en als hoofd van een decanaat *deken* genoemd) en *bisschop*.

Slotwoord.

De auteur heeft na een intensieve en extensieve tweejarige studie aan het voorliggende onderwerp gemeend, een zo objectief mogelijke uiteenzetting van zaken te moeten geven en hoopt daarin geslaagd te zijn door zich vooral te houden aan originele documentatie uit de besproken periodes en het achterwege laten van conclusies die *niet* gebaseerd zijn op *feiten*.

Het heeft de auteur bevreemd en ook gestoord met welke 'laksheid' (lichtzinnigheid) historici 'klakkeloos' gegevens en vooral *meningen/stellingen* van elkaar overnemen met een simplistische verwijzing naar het originele document of erger nog naar het boek van een andere historicus, zonder de juistheid aan de hand van *originele* documenten te verifiëren. Historie blijft natuurlijk altijd een fragiel onderwerp, omdat men uit moet gaan van de *correctheid* van de originele documentatie. De auteur houdt vast aan de *primaire* brondocumentatie (of *secondaire* boeken als die uitsluitend gebaseerd zijn op de *primaire* bronnen), die immers ook voor de latere auteurs (in)direct als bron moet hebben gediend.

Dat brengt me bij het tweede punt, het trekken van *conclusies*. De auteur is van mening dat historici leiden aan zelfoverschatting en de onhebbelijkheid hebben conclusies te willen trekken in retrospectief, hetgeen echter onmogelijk is daar men 1. vanuit een modern kader redeneert (en men dit kader niet kan afschudden!), men 2. de authentieke documentatie interpreteert en men 3. externe factoren/parameters over het hoofd ziet. Dit leidt dan tot elkaar tegensprekende conclusies.

De auteur distantieert zich van deze (in zijn optiek) dubieuze wijze van geschiedschrijving. Het is niet voldoende om oude dagboeken, kranten, briefwisselingen (algemeen correspondentie in geschreven woord), overleveringen in gesproken woord en wat dies meer zij te bestuderen en dan al concluderend te suggereren dat het de algehele zienswijze van de toenmalige personages of nog erger een hele bevolking of bevolkingsgroep representeert!

Om de visie en handelswijze van toen te kunnen *begrijpen* zouden we ons immers in het vel van hen die destijds geleefd hebben moeten kunnen verplaatsen en dat is gewoonweg onmogelijk. Om voorgaande enigszins tastbaar te maken, met het gevaar van de tunnelvisie die eigen is aan een *voorbeeld*: als u zich (met moderne zienswijze) niet kunt *voorstellen* of anders gezegd het niet normaal vindt dat arbeiders (in de optiek van enkelen uit de toenmalige burgerij, die dat ook zo hebben opgeschreven destijds) toen *uitschot* van de mensheid en *gepeupel* was wier werkverschaffers, de hen

uitbuitende fabrikanten, *weldoeners* waren en welk *canaille* (arbeiders) alleen met militaire macht *vernietigd* kon worden, hoe wilt u dan überhaupt de redentie in die tijd kunnen *begrijpen*? U (men) benadert het namelijk vanuit *huidig* perspectief en legt uw (zijn) gekleurde sjabloon over de woorden van toen heen en dat is mijns inziens geen geschiedschrijving (waardig).

Daarnaast beschikt men slechts over een fractie van de totale informatie, namelijk alleen maar datgene dat nog bewaard is gebleven, hetgeen slechts een *fragmentarische* impressie van de toenmalige opinie kan geven.

Nog te zwijgen van de '*klok en klepel*'-verhalen die eigen zijn aan geschiedschrijving en een eigen leven gaan leiden. Een treffend voorbeeld is de historische blunder die tot vervelens toe gekopieerd en geplakt wordt, namelijk dat de Limburgers zich na de Eerste Wereldoorlog zouden hebben neergelegd bij hun Nederlanderschap. Als argumentatie wordt de neutraliteit van Nederland in die 'Grote Oorlog' genoemd. Als dat werkelijk het argument geweest zou kunnen zijn, dan zouden Limburgers zich na de Tweede Wereldoorlog toch vragen hebben moeten stellen over hun berusting in het Nederlanderschap, omdat Nederland immers ditmaal niet neutraal was gebleven. Historici en allen die van hen klakkeloos overnemen, hebben zich erin laten luizen door Nolens en Ruys de Beerenbrouck, die een succesvolle *propagandacampagne* anno 1919 hadden opgezet en daarmee zelfs historici bij de neus hebben genomen, getuige het *tegenbewijs* in mijn boek!

Mijn boek heeft de intentie dit soort historische misslagen te vermijden door alleen conclusies uit *feiten* te trekken en niet uit de toenmalige publieke opinie. Bovendien, door (in)direct de originele documentatie te nemen en niet recentere geschiedkundige werken te raadplegen, wordt men ook niet qua zienswijze gemanipuleerd door conclusies van andere historici, met als verreweg meest prominente en geciteerde Limburgensia-gerelateerde naam die van 'Utrechtenaar' Johan Christiaan Boogman³ (1917-2001) voorop. Hij was nog in een pro-koloniaal Nederland opgegeroed.

Tot slot nog een opmerking over het researchwerk. Om u een *impressie* te geven van de *tijdrovende* zoektocht naar de meest kleine details, een voorbeeld: in een krantenartikel las ik dat een zekere Lintjes uit Heerlen in 1844 was veroordeeld voor een kleermakersraadsel (zie verderop in het boek). Genealogisch onderzoek op de naam

³ Dat zijn boeken (uit 1955) in de bibliografie achterin staan, is een kwestie van dat men er niet omheen kan ze te vermelden in een boek over Limburgs separatisme en anti-Hollands verzet. Zijn conclusies daarentegen deelt de auteur allerminst!

Lintjes (zonder 'n' vóór de 's') leverde niets op, echter mij is wel de naam Lintjens bekend. Dat leverde weliswaar één naam op, die qua geboortjaar de persoon zou kunnen zijn geweest. Echter was dat de betreffende persoon ook daadwerkelijk? Ergens anders las ik dat de zoon van de burgemeester van Heerlen die boosdoener was geweest, echter dit keer stond er helaas helemaal geen naam bij. Dus heb ik achterhaald wie de burgemeester van Heerlen was in 1844. Verbluffend genoeg niet zo makkelijk te vinden als ik dacht. Maar uiteindelijk toch geslaagd en dat bleek inderdaad Lintjens te zijn. Via genealogisch onderzoek naar zijn kinderen kwam ik dan de persoon tegen die ik eerder al gevonden had. De naam van Lintjes waar u in dit boek in slechts een paar *seconden* overeen leest heeft mij enkele *uren* gekost om te achterhalen!

De auteur heeft veel details moeizaam achterhaald en bijeengebracht uit tal van *originele* bronnen en daar waar nodig nog extra geverifieerd, opdat de juiste gegevens {via checken en contrachecken of op zijn minst de juist mogelijke gegevens, men is immers afhankelijk van de juistheid van de oorspronkelijke bronnen} dit boek sieren.

Voorts nog een woord over de portretafbeeldingen. Het is de auteur opgevallen dat vrijwel alleen personages die ook lid waren van de Eerste/Tweede Kamer of van de Senaat/Kamer van Volksvertegenwoordigers (België) of Nationale Vergadering (Duitse Bond) een zelfportret (als lithografie of als schilderij) of zelfs foto hadden (in die tijd een exclusiviteit, de eerste foto naar huidige maatstaven dateert van 1844, gemaakt door Louis Daguerre).

Zelfs van burgemeesters of juristen was het moeilijk portretten te vinden als ze niet ook politiek actief waren geweest in voornoemde politieke bovenlagen.

De auteur heeft gepoogd zoveel mogelijk relevante protagonisten (de hoofdrolspelers in dit boek) in beeld aan u voor te stellen, zodat het separatisme en verzet ook een gezicht krijgt.

Dat de auteur werkelijk alle moeite qua tijd en geld heeft gedaan blijkt naast intensief research (factor: tijd) uit de aanschaf van boeken (factor: geld) bij Nederlandse, Belgische en Duitse antiquariaten. Zo mag hij zich de glunderende bezitter noemen van het luttele 51 pagina's (nog minder dan half A4-formaat) tellende *Drei reden Limburgischer Abgeordneten zur zweiten Kammer der Niederländischen General-Staaten über die Verhältnisse des Herzogthums Limburgs* uit 1848 {Geradts, Swart, Thissen} (voor 90 euro gekocht), om me tot een pronkstuk uit de authentieke boeken te beperken en

Deutsches Verfassungsrecht 1806-1918 (een dikke zware pil van 2008 (!) pagina's), voor 256 euro gekocht, om me tot een pronkstuk uit de modernere wetenschappelijke boeken te beperken. Frapant: beiden Duitstalig.

Aansluitend op het laatst genoemde boek (*Deutsches Verfassungsrecht*) nog even een opmerking over het juridische (en militair-historische) gedeelte in dit boek.

Ook al is de auteur vaktechnisch gesproken noch juridisch (noch militair) onderlegd, toch heeft hij informatie dienaangaande in het boek verwerkt met gebruikmaking van boeken die door goeroes op hun gebied zijn geschreven in "eenvoudige mensentaal" en daar waar nodig en mogelijk op juistheid geverifieerd door crosschecking. Op deze wijze heeft de auteur toch op een *veilige* wijze vakspecifieke informatie bijeen kunnen brengen, die op grond van voorgaande betrouwbaar geacht mag worden. De lezer(es) heeft het ultieme recht op juiste informatie en de auteur heeft *oprecht* al het menselijk mogelijke gedaan om aan die terechte verwachting te voldoen. Niet alleen de juistheid verlangt/vereist gepaste aandacht, ook correctheid (in de context van omzichtigheid) dient in acht genomen te worden. Met precaire aangelegenheden dient men omzichtig om te gaan, hetgeen echter niet mag beletten ze ter sprake te brengen. En dat is wat (de auteur in) dit boek doet! In tegenstelling tot een grote schare van andere historici geeft de auteur de lezer(es) alle ruimte een eigen beeld te maken van het thema Limburgs verzet/separatisme, zoals in dit boek beschreven, zonder hem/haar de woorden in de mond te leggen. Iedere dominante groep (in ons geval hier: Holland) en daarmee sympathiserende individuen/groepen (Limburgers van 'betere huize') probeert de geschiedenis naar haar hand te zetten en de verworvenheden van de dominerende groep, hoe klein ook, groots uit te drukken en uit te beelden en de minderheid (hier Limburg) in een inferieur licht te plaatsen. De Goude Eeuw heeft iedere Nederlander in de geschiedenisles gehad, maar dat Limburg decennia lang de motor van Holland is geweest, waardoor Holland heeft kunnen uitgroeien tot wat het is, weten maar weinigen. En zelfs dat wordt nog gezien als een Hollandse verdienste, eraan voorbijgaand dat het de Walen en Rijnlanders waren die hier als eersten steenkolenmijnen exploiteerden en de Hollanders jaren later pas ontdekten dat er geld mee te verdienen viel (Limburg als wingewest voor het westen, zoals ook de kolonies die functie hebben vervuld). Het zware mensonterende vieze werk werd gedaan door Limburgers, de Hollanders werden uitsluitend geplaatst in de betere posities. Maar iedere scheefgroei in verhoudingen tussen bevolkingsgroepen doet de roep slaken naar gelijkheid/rechtvaardigheid en iedere gerechtigheid zal ooit triomferen.

Geschiedschrijving is geen kopieer/plak-werk van datums en gebeurtenissen, maar zichzelf diepgaande vragen stellen en zoeken naar antwoorden hierop.

*^o) Zeugniß für die völlige Unkenntniß des Wesens und der Rechte des deutschen Bundes, und dafür, daß man in Holland in Betreff der Verpflichtung der Bundesglieder nur an ein Alliance-Verhältniß und eine Verpflichtung zur Stellung eines Contingents und Leistung der Patricularbeiträge denkt, — geben wieder die vor Kurzem in der Reichsversammlung vertheilten „Drei Reden limburgischer Abgeordneten zur zweiten Kammer der niederländischen Generalstaaten über die Verhältnisse des Herzogthums Limburg. Frankfurt a. M. Gedruckt bei G. L. Brönnner. 1848.“ Diese bei Revision des Grundgesetzes gehaltenen Reden, welche den Rechtspunkt natürlich ganz zum Vortheil Holland's verdrehen, sollen beweisen, daß die Limburger selbst einer Lostrennung von Holland ganz entgegen seien. Zu bemerken ist dagegen, daß die Abgeordneten, welche diese Reden gehalten haben, nicht von dem Volke, sondern von den limburgischen Provinzialständen gewählt worden sind, und daß sie sich selbst zum Beweis ihrer Behauptungen nur auf die schon längst bekannten Adressen der Handels- und Fabrikanten-Kammer in Roermond, sowie der Städte Maastricht und Venlo berufen. Von Rechten des deutschen Bundes auf das Grundgebiet Limburg's wissen die Redner gar nichts. Sie fragen: „Wie die Erhaltung der freien Maasschiffahrt, der freie Gebrauch des Süd-Wilhelm-Kanals möglich sei, wenn die Maas und der genannte Kanal nicht mehr niederländisches, sondern deutsches Grundgebiet durchschneiden werde.“ Das mächtige Deutschland habe das limburgische Grundgebiet nicht nöthig! u. „Die Trennung würde die deutsche Zolllinie bis über die Maas, ja bis über den Süd-Wilhelms-Kanal ausdehnen, und Sie begreifen, Verlöbten Herren, welche Folgen dies für den Handel noch sich ziehen werde.“

Fragment uit het protocol van de zitting van de Nationale Vergadering (Duitsche Bond) in Frankfurt am Main van 24 november 1848, waarin het boekje “Drei reden Limburgischer Abgeordneten...” genoemd wordt! 6de regel van boven.

Saillant is de kritiek van het Duitse parlement op de redevoeringen van Geradts, Thissen en Swart, zoals gedaan bij de Grondwetsherziening in 1840, waarin een puur Hollandse benadering wordt gehanteerd en onkunde aangaande de Duitse Bond wordt gedemonstreerd (aldus het Duitse parlement). Voorts merkt men (terecht) op, dat de drie voornoemden niet door het volk gekozen waren {maar benoemd waren} (echter ook niet gekozen door Provinciale Staten, zoals men in dit fragment hier dacht).

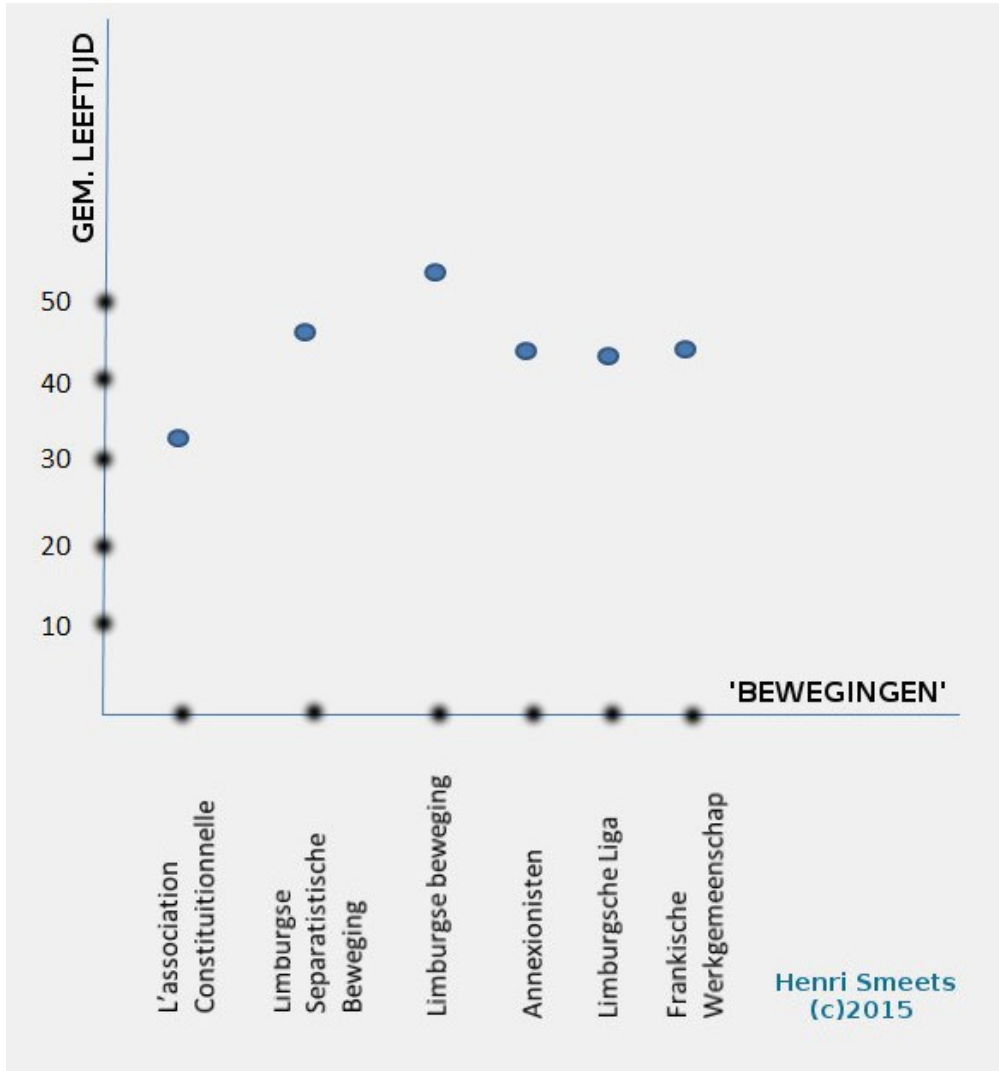
Prelude.

Dit boek belicht het verzet in Limburg tegen de Hollandse dominantie gedurende de laatste 200 jaar. Daarbij krijgt de toedracht en achtergrond van de door de Duitse Bond *unaniem* aangenomen Limburgse *onafhankelijkheidsverklaring* van 1848 en de betekenis ervan voor het heden specifieke aandacht. Al twee eeuwen lang is Limburg ingelijfd bij Nederland. Tot driemaal toe werd Limburg door de grootmachten aan Nederland toegewezen, in weerwil van de bevolking (zoals ook uit dit boek aan de hand van bewijzen zal blijken). Aanvankelijk van 1839 tot en met 1866 als hertogdom, sinds 1867 als Nederlandse 'provincie' (die echter tot en met 1906 de titel hertogdom officieel bleef voeren, zie hiernavolgende krantenartikels). De culturele, linguïstische, sociale, religieuze, juridische (Duitse Bond) verschillen tussen Limburg en Nederland (meer specifiek het daarin dominerende deel Holland), deels te wijten aan het door Willem I ingevoerde *discriminatiebeleid*, hebben geleid tot wrevel bij de algehele Limburgse bevolking, zowel niet-adellijken als adellijken. Die onvrede werd vereend in diverse separatistische- en verzetsbewegingen, waarbij de impliciet-separatisten (administratieve scheiding van Nederland) van L'Association Constitutionnelle rond het duo Jaminé-Weustenraad en de expliciet-separatisten (losmaking uit Nederlands staatsverband) onder leiding van Jan-Lodewijk baron Van Scherpenzeel-Heusch het meest succesvol waren: een nieuwe Belgische staat in 1830 respectievelijk 'onafhankelijkheid' van Limburg als Duitse Bondsstaat in 1848 (ondanks dat het slechts een *papieren* onafhankelijkheid was, echter vanuit separatistisch oogpunt het *praktisch* maximaal haalbare). Deze laatstgenoemde gebeurtenis (eerder nog: ontwikkeling) wordt tot op heden in de doofpot gestopt of gebagatelliseerd. Aan de hand van ultieme bewijzen 'uit eerste hand' wordt in dit boek de ware toedracht getoond. Teneinde de strekking van dit boek te kunnen begrijpen, wordt allereerst een uiteenzetting gegeven van de voorgeschiedenis van het grondgebied Limburg en de ontwikkelingen die hebben geleid tot het ontstaan van het Limburgs separatisme. Vervolgens wordt aan de hand van de verzetsbewegingen door de jaren heen, de ontwikkeling van het anti-Hollandse sentiment geschetst. Belangrijk daarbij zijn de Belgische era (gelijke rechten voor Limburgers) en de Duitse periode (Limburg als bondslid, alsmede de juridische superioriteit van de Duitse Bundesverf. boven de Nederlandse Grondwet). Tot slot; nabeschouwing en juridische kant van het onafhankelijkheidsstreven.

©2015 H.J.R. Smeets

Tijlijn voornaamste bewegingen/hoofdpersonen Limburgs separatisme en verzet.

Gemiddelde leeftijden van verzetsleden en separatisten;

- *L'Association Constitutionnelle; referentiejaar 1829, gem. 32 jaar.*
- *Limburgsche Separatistische Beweging; ref. jaar 1848, gem. 47 jaar.*
 - *Limburgse Beweging; ref. jaar 1864, gem. 51 jaar.*
 - *Annexionisten; ref. jaar 1919, gem. 43 jaar.*
 - *Limburgsche Liga; ref. jaar 1925, gem.: 42 jaar.*
- *Frankische Werkgemeenschap; ref. jaar 1943, gem. 43 jaar.*

Zwaartepunt betreffende de herkomst van de kopstukken van de belangrijkste Limburgse separatistische- en verzetsbewegingen. Alleen voor LSB en FW is heel Limburg genomen, omdat deze over geheel Limburg verspreide afdelingen hadden. AC = L'Association Constitutionnelle, AN = Annexionisten, FW = Frankische Werkgemeenschap, LB = Limburgse Beweging, LL = Limburgsche Liga, LSB = Limburgsche Separatistische Beweging. AC, AN en LL waren vooral rond Maastricht geconcentreerd.

De lijst der hoogstaangeslagenen in Limburg, zooals die door Ged. Staten voorloopig is opgemaakt, is heden bij de *Staatscourant* gevoegd.

Wij lezen in den aanhef; „De Ged. Staten van het *hertogdom* Limburg”, en later boven de lijst der namen nog eens de uitdrukking „hertogdom”.

Is die benaming wel in overeenstemming met de herziene Grondwet? De Grondwet van 1848 somde in art. 1 als deelen van het Rijk in Europa op; de provinciën Noord-Brabant enz. en „het hertogdom Limburg”. Voor dit laatste had ons land toen nog betrekkingen met den Duitschen Bond — zooals in art. 1 ook werd vermeld. Deze betrekkingen zijn echter, sedert die Bond is verdwenen, vervallen. Maar evenzoo is in artikel 1 der *gewijzigde* Grondwet de opsomming der deelen van het rijk vervallen. De Grondwet kent slechts *provinciën* en *gemeenten* als deelen van het Rijk — en verder nog „waterschappen, veenschappen en veenpolders.” Maar geen „hertogdom.”

Vanwaar dan de handhaving van dien naam voor de *provincie* Limburg? Het bestuur der provincie wordt immers ook niet gevoerd door hertogelijke, maar door Provinciale Staten?

Tot 30 Nov. 1887 vond de oude naam steun in de Grondwet; thans echter niet meer,

Algemeen Handelsblad van 24 februari 1888; men had het er maar wat moeilijk mee dat Limburg nog steeds, ondanks de wetswijziging van 1887, de titel hertogdom voerde en sterker nog, die titel ook nog in de *Staats-Courant* (officieel staatsblad) droeg.

Hertogdom!

Bij de *Staatsc.* van heden behoort een bijvoegsel, bevattende de vastgestelde lijst van de hoogst aangeslagenen, (verkiezbaar tot leden der Eerste Kamer, „in het *hertogdom* Limburg.”

Een jaar geleden hebben wij er reeds op gewezen, dat er onder de gewijzigde Grondwet geen reden meer bestaat de *provincie* Limburg met den naam van *hertogdom* te bestempelen. Art. 1 der Grondwet van 1848 sprak nog van „het hertogdom Limburg” en zulks wegens „de betrekkingen van het hertogdom Limburg, met uitzondering van de vestingen Maastricht en Venloo en van hare kringen, tot het Duitsche verbond.”

Die betrekkingen hebben reeds meer dan 20 jaren opgehouden te bestaan, te gelijk met den Duitschen bond. Limburg is dan ook, sedert art. 1 der Grondwet geen opsomming meer van de deelen des Rijks bevat, ook wettelijk een gewone provincie geworden. Onze Koning is niet Koning der Nederlanden en hertog van Limburg.

De gewestelijke vertegenwoordiging van Limburg heet ook niet „hertogelijke staten,” maar „provinciale staten.” De Provinciale Wet bevat geen enkele bepaling, die voor Limburg anders luidt dan voor de andere provinciën. Waarom dan die verouderde, niets meer beteekenende benaming behouden? In de andere deelen des lands zijn de aanduidingen verdwenen, die met de voormalige souvereiniteit der afzonderlijke gewesten in verband stonden. Waarom zulk eene voor Limburg gehandhaafd?

Andermaal het Algemeen Handelsblad, dit keer van 8 juni 1889; nog steeds voert de Staats-Courant de titel hertogdom voor Limburg.

In het „Provinciaal Blad“ van Limburg komt een aanschrijving voor aan Burge-meesters, waarin de Commissaris der Konin-gin gebroken heeft met de oude gewoonte Limburg; „hertogdom“ te noemen, Het „adres“ der aanschrijving luidt nl.: „Aan Heeren Burgemeesters der gemeenten in de provincie Limburg“. En de ondertekening – daarmee in overeenstemming – : De Commissaris der Koningin in de provincie Limburg, Ruijs de Beerenbrouck“.

Nieuwe Tilburgsche Courant van 12 januari 1904; gouverneur Ruijs de Beerenbrouck, een pro-‘Hollandse’ Limburger (zoals gebruikelijk was voor personages in die positie) doet quasi een vooraankondiging van de afschaffing van de titel hertogdom Limburg.

De actie van Ruijs de Beerenbrouck, het achterwege laten van de titel hertogdom, werd overgenomen als voorstel aan de Gedeputeerde Staten⁴ door Statenlid Mr. **Hendrik Frans Karel Emilius van Seydlitz** en aan de orde gebracht tijdens de Statenvergadering van 15 november 1904. Een delicate kwestie, die tot heftig verzet van een deel der Gedeputeerde Staten leidde. Deze werd vervolgens voorgelegd aan het Limburgs Parlement⁵, die het wederom terug verwees naar Gedeputeerde Staten en aldus won Van Seydlitz de juridische raad in van **Prof. Dr. Mr. Jan de Louter** (hoogleraar in Staatsrecht en Volkenrecht) en **Prof. Dr. Mr. Jacques Oppenheim** (hoogleraar Staatsrecht). Vervolgens was de minister van Binnenlandse Zaken **Mr. Pieter Rink** aan zet, die liet weten dat het Limburgs Parlement zelf kan beslissen of ze de titel hertogdom achterwege wilt laten. Zo geschiedde de stemming op 10 juli 1906, waarin met meerderheid van stemmen werd besloten tot afschaffing van de titel hertogdom.

⁴ Zoals het parlement (Eerste en Tweede Kamer) het kabinet controleert, zo heeft Provinciale Staten (in Limburg: Limburgs Parlement) een controlerende taak ten aanzien van de Gedeputeerde Staten (= dagelijks bestuur op provinciaal niveau).

⁵ In de context van dit boek spreekt de auteur van Limburgs Parlement, hetgeen hij in een andere voetnoot nader toelicht, maar hier zij kort vermeld waarom: het huidige oostelijk (NL-) Limburg was 1. 1815-1830 als Groot-Limburg provincie, samen met westelijk (B-) Limburg, 2. 1830-1839 een Belgische provincie, 1839-1867 een pure (!) Duitse Bondsstaat en had op grond van de onafhankelijkheidsverklaring van 1848 na 1867 geen provincie van Nederland meer mogen zijn!

Provincie of Hertogdom.

Zooals reeds is gemeld, hebben de Prov. Staten van Limburg besloten, om op wettelijke wijze een eind te maken aan dezen onregelmatigen toestand, aan Ged. Staten op te dragen H. M. de verzoeken, met overlegging van al de desbetreffende stukken, den officieelen naam van dit gewest wettelijk te willen regelen.

Het Statenlid Seydlitz, dat van meening was, dat de Prov. Staten zelf konden besluiten, het praedicaat „Hertogdom” weg te laten, had de meening van de hoogleeraren Oppenheim en de Louter gevraagd over deze quaestie.

Professor de Louter schreef hem:

„Bij het stilzwijgen van Grondwet (na 1887) en wet schijnt mij de bevoegdheid der provincie niet twijfelachtig, om door haar grondwettig bestuur zelf den naam — bovendien verouderd — van eigen persoon te bepalen en mitsdien een eind te maken aan een spraakgebruik, dat, hoe vleiend ook in sommiger meening, bloot historische waarde heeft en strijdt met den tegenwoordigen rechtstoestand. De rechtsvraag is hier de hoofdzak en deze is voor mij, voorstander van een ruime opvatting der gewestelijke en plaatselijke autonomie, boven bedenking”.

Professor Oppenheim schreef:

„Op uwe vraag of alléén de wet aan de Staten de bevoegdheid zou kunnen geven in officieele stukken niet meer van de provincie „het hertogdom Limburg” te spreken, maar van „de provincie Limburg”, zonder meer, antwoord ik met u ontkennend. Ik onderschrijf geheel de opvatting, die door u is neergelegd in uwe nota bijlage D van de notulen der zomerezitting van 1905. Noch de Grondwet in haar tegenwoordige lezing kent een andere provincie dan „Limburg”, ter aanduiding van het door u bedoeld gewest, noch is er een wet, die het gebruik van de woorden „het hertogdom” gelast. Daarmede is der Staten vrijheid tot het weglaten van de bijvoeging in de van de Staten uitgaande stukken ook naar mijn meening gevestigd.

Leeuwarder Courant van 31 oktober 1905.

Hertogdom of provincie.

We hebben destijds – in het laatste kwartaal van 1905 – herhaaldelijk in ons blad mededeelingen gedaan over een voorstel van het lid der Provinciale Staten van Limburg, den heer Seydlitz, die de benaming „hertogdom” voor genoemde provincie in de officieele stukken wilde weglaten. De Gedeputeerden van Limburg en de Staten waren daar niet vóór. Doch aan eerstgenoemde werd opgedragen om met de landsregeering den officieelen naam van het gewest wettelijk te regelen.

Gedeputeerden wendden zich tot H. M. de Koningin. In antwoord daarop ontvingen zij van den minister van Binnenlandsche Zaken een schrijven met de volgende conclusie.

De officieele, d. i. de wettelijke naam van de provincie Limburg, kan geen andere zijn dan die welke in onze wetgeving gebezigd wordt, namelijk : Limburg.

Wettelijke voorziening in dien zin, dat de wet verklaart dat de naam van eenig gewest voortaan zal zijn die, welke reeds door het gebruik in de wetgeving vaststaat, is ongewoon en mag ook ten opzichte van uwe provincie overtollig heeten.

De bij de behandeling dezer aangelegenheid in uwe Staten van sommige zijden uitgesproken

Leeuwarder Courant van 4 juli 1906.

meening, dat de Staten niet bevoegd zouden zijn den titel „Hertogdom” in de van het gewestelijk bestuur uitgaande stukken achterwege te laten, omdat dit zou zijn eene verandering van den naam, waartoe alleen de wetgever bevoegd zoude zijn, wordt behalve door het voorafgaande ook door de practijk sedert 1887 weerlegd.

Immers, sedert in dat jaar alle aanleiding om dien titel te bezigen, verviel, is dat gebruik in alle van de regeering uitgaande stukken, en te recht, nagelaten.

De bevoegdheid der Staten om in gelijken zin te handelen kan dus bezwaarlijk worden betwist.

Krachtens machtiging der Koningin verzoekt de minister de Gedeputeerden aan de Staten van Limburg te berichten, dat er geen termen zijn om het verzoek tot wettelijke regeling van den officieelen naam dier provincie in te willigen.

De zaak is dus nu weer tot het punt van uitgang teruggebracht. De heer Seydlitz kan zijn voorstel nu nog eens herhalen en de Staten van Limburg kunnen de zaak binnenshuis afdoen.

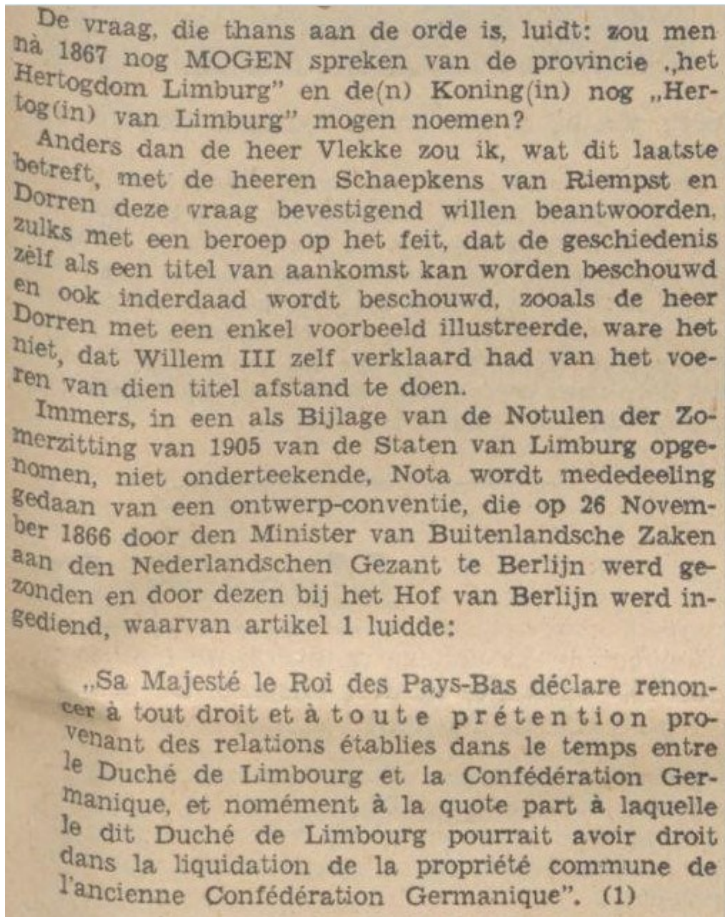
(vervolg).

AMSTERDAM, Woensdag 11 Juli.

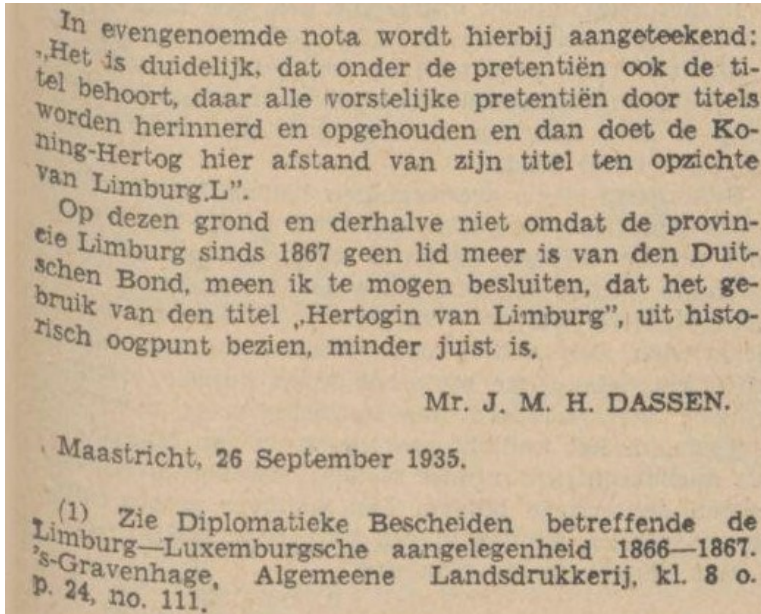
Geen „Hertogdom” Limburg meer.

In de gisteren gehouden zitting der Provinciale Staten van Limburg is met 26 tegen 14 stemmen aangenomen het voorstel-Seydlitz, strekkende om „hertogdom” voor Limburg te doen wegvallen.

Algemeen Handelsblad van 11 juli 1906.

Limburger Koerier van 28 september 1935: discussie over de vraag of Wilhelmina zich hertogin van Limburg mocht noemen (Beatrix voerde volgens de auteur eveneens incorrecterwijze (immers na Willem III mag zich geen enkele koning(in) nog hertog(in) van Limburg noemen) de titel van hertogin van Limburg. Dat Beatrix zich wel hertogin noemde zou dus inherent betekenen dat Limburg een hertogdom was. Maar als men weet dat ze zich ook burggravin van Antwerpen noemde, terwijl sinds 1830 tot op heden in de Belgische Grondwet de eeuwige uitsluiting der Oranjes ('van enige macht in België') verankerd is, dan mogen deze titels als ceremoniële titels zonder praktische waarde worden beschouwd. Bovendien, met het verliezen voor Limburg van de staatsrechtelijke titel hertogdom in 1867 (ceremonieel gevoerd tot en met 1906) verviel ook de staatsrechtelijkheid van het voeren van die titel door het staatshoofd. Willem III was dus de laatste die zich daadwerkelijk hertog mocht noemen.

(vervolg).

Mr. Joseph Marie Hubert Dassen zou in 1938 promoveren op de grondwetsherziening van 1938 tot Dr. in de Rechtswetenschap.

Jules Schaepkens van Riepst, die quasi met een staatsbegrafenis uitgeleide werd gedaan en ten tijde van dit krantenartikel uit 1935 lid van het Limburgs Parlement was, komen we nog tegen als aanhanger der pro-Belgische Limburgse annexionisten en de Limburgsche Liga.

Men bezat zelfs de onbeschaamdheid (zo gevoelt het althans) om in 1989 een gedenkpenning uit te brengen met Beatrix als ‘hertogin van Limburg’: geschiedvervalsing in optima forma! Na Willem III was er nooit meer een hertog(in) van Limburg. De auteur heeft dan ook gemeend een historisch correcte rode streep er doorheen te trekken.

1. De beknopte historie van Limburg tot 1815.

Algemeen: zie opmerking onder hoofdstuk Additioneel aan het begin van het boek.

Limburg betekent⁶: uitleg 1: vesting (Burg) aan het water (Lun of Lein) of uitleg 2: neem voor vesting(stad): Lym (= sterke) en Burg (= huis). Sterk huis ofwel fort/vestiging. Er waren tal van manieren waarop Limburg werd geschreven in de oude geschriften, zie afbeelding 1-01.

**Ainsi que beaucoup
d'autres noms de lieux de ce pays on peut le regarder
comme celtique, et l'expliquer par place forte, BURG;
sur l'eau, LUN OU LEIN (1); ou bien encore, le prendre,
pour habitation fortifiée de *Lym*, fort, et de *Bourg*,
habitation (2); Cette étymologie est d'autant plus
manières plus ou moins différentes entre-elles. En voici les principales :**
LAMBORG, LAMBOURCH, LANBROCH, LAMBUC, LAMBURG, LEINBORG, LEIMBURCH,
LEMBERGH, LEMBOR, LEMBORC, LENBORGHE, LEMBOUR, LEMBOURGH, LEMBOURICK,
LEBOUGH, LEMBROUCH, LEMBURGIE, LEMPURC, LENBERG, LENBOR, LENBOIRCH,
LENBUIRCH, LENGBUIRCH, LENBURCK. LENNBURG, LENTBURG, LEONBERG, LEYNBURG,
LIENBORC, LIENBORG, LIMBERG, LIMBURGH, LIMBURGIS, LIMPORCH, LIMPURCH,
LIMPURG, LINBURG, LINDBERG, LINSBURG, LINTBURCH, LINTPURCH, LOMBURG, LUMBURG,
LUNBURGHE, LYMBERG, LYNBORG, LYMBOIRCH, LYMPERCH, LYMPORCH, LYMPURCH,
LYNBORGH, LYNBURG, LYNNBOURCH.

1-01: Verschillende oudheidkundige schrijfwijzen van Limburg.

⁶ Conform de uitleg als gegeven door Simon Pierre Ernst in zijn boek 'Histoire du Limbourg de celle des comtés de Daelhem et de Fauquemont, des annales de l'Abbaye de Rolduc' uit 1837, zie ook afbeelding 1-01, hetwelk een fragment uit het boek darstelt.

De provincie ontleent haar naam aan de gelijknamige in 1064 gebouwde burcht aan de rivier de Vesdre in Vesdretal ten zuidwesten van Eupen van de graven, sinds 1165 de hertogen, van Limburg.

Het huidige Limburg is door de jaren heen onder andere bezit geweest van de hertogen van Brabant, de Bourgondiërs en de Habsburgers. In 1648 werd het volgens de Westfaalse Vrede opgedeeld tussen Spanje en Republiek Nederland. Sinds 1794 bezet door het Franse leger en volgens de Vrede van Lunéville 1801 ingelijfd bij Frankrijk.

In dit boek komen een aantal personages voor die de in hun tijd gebruikelijke adelstand toebehoorden. Daarom heeft de auteur gemeend ter verduidelijking van de publieke status die zij genoten ('het aanzien' en 'de macht(s)trede van hun status' (rang)), een overzicht te moeten geven van adellijke titels en rangorde. In die context is beter te begrijpen welke betekenis hun handelen in hun tijd in die positie moet hebben gehad op de historische feiten, zoals in dit boek uiteen gezet.

Adellijke titels⁷ en rangorde en geografisch machtsgebied.

Van hoog naar laag:

⁷ De auteur is van mening dat met het aannemen van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (UVRM), waarin *alle mensen gelijke rechten* hebben, op 10 december 1948 door de leden van de Verenigde Naties, feitelijk ook de adelstand internationaal definitief had moeten worden opgeheven, daar adel gelijk staat aan een bevoorrechte positie op basis van irreële gronden (omdat iemand uit een adellijke familie stamt en verheven families moreel gezien irreëel zijn). Volgens de auteur (gelovig en republikein) is 'blauw bloed' de creatie van eertijds bedorven geesten, waarvan hij zich distantieert en is het in strijd met het UVRM en het Rooms-Katholieke geloof ("Voor God zijn wij elkaars gelijken, jij bent net als ik uit leem gevormd." en "Wil je Hem veroordelen die machtig en rechtvaardig is, die tegen koningen zegt 'nietswaardige!' en 'goddeloze!' tegen edelen?") (Job, Elihu's betoog, 33:6 resp. 34:17-18, volgens de Nieuwe Bijbelvertaling)), voorts, Jezus: "Heb de Heer, uw God, lief met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand. Dat is het grootste en eerste gebod. Het tweede is daaraan gelijk: heb uw naaste lief als uzelf. Deze twee geboden zijn de grondslag van alles wat er in de Wet en de Profeten staat" (Matteüs 22:36-40, volgens de Nieuwe Bijbelvertaling (welke een interconfessionele vertaling (van christenen uit diverse christelijke denominaties en joden) is, uitgebracht door het Nederlands Bijbelgenootschap (NBG) en de Katholieke Bijbelstichting (KBS))). In 'heb uw naaste lief als uzelf' ligt *onvoorwaardelijk elkaars gelijkheid* opgesloten. Verhevenheid en onderdanigheid zijn altijd verbonden met machtsverschil en dus ongelijkheid. Het is dan ook ronduit bespottelijk dat de pausen formeel nooit afstand hebben gedaan van hun recht om adeldom te verlenen! Zeker met het UVRM in gedachte lijkt het de auteur dat een dergelijk (adellijk) standstelsel absoluut verwerpelijk is, zeker in onze moderne tijd.

Mannelijk	Vrouwelijk	Machtsgebied (geografisch)
Keizer	Keizerin	keizerrijk
Koning	Koningin	koninkrijk
Groothertog	Groothertogin	groothertogdom
Prins	Prinses	prinsdom
Adellijke Prins (Vorst)	Adellijke Prinses (Vorstin)	vorstendom
Hertog	Hertogin	hertogdom
Markies/ Markgraaf	Markiezin/ Markgravin	markizaat/ markgraafschap
Graaf	Gravin	graafschap
Burggraaf	Burggravin	burggraafschap (vesting)
Baron	Barones	baronie
Ridder	Dame	-

Jonkheer (Jonkvrouwe), afgekort Jhr. (Jkvr.) is geen adellijke *titel*, maar een adellijk *predikaat*. Heerlijkheid was een gebied dat onder bestuur stond van een heer of vrouwe (dit kon een graaf/gravin of hertog(in) zijn).

Voordat de Fransen de zuidelijke Nederlanden bezetten, bestond het latere Limburg uit⁸, zie (ongenummerde) afbeelding 1-02;

- Staatsche gebieden (onder bewind van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden) zijnde Staatsch Valkenburg alias (Staats) Land van Valkenburg, Staatsch Gelder alias (Staats) Overkwartier van Gelderland en Staatsch Rolduc alias (Staats) Land van 's-Hertogenrade,
- Pruissiesch gebied (onder bestuur van **koning Frederik Willem II**) zijnde Pruisiesch Gelder alias (Pruisisch) Overkwartier van Gelderland,
- Oostenrijksch gebied (onder bestuur van **keizer Leopold II**) zijnde Oostenrijksch Valkenburg alias (Oostenrijks) Land van Valkenburg, Oostenrijksch Daelhem alias (Oostenrijks) Land van Daelhem en Oostenrijksch Rolduc alias (oostenrijks) Land van 's-Hertogenrade,
- graafschap Horn (onder beheer van **prins-bisschop Cesar van Hoensbroech**),

⁸ Hier is gekozen voor de periode vlak vóór de Franse bezetting, pakweg tussen 1790 en 1794.

Opmerking bij afbeelding 1-02 (ongenummerd, vorige pagina): Latere provincie Limburg anno 1790: geel → Staatsch Valkenburg (zuiden, rond Valkenburg), Staatsch Gelder (midden: rond Echt, noord: rond Venlo) en Staatsch Rolduc (zuid-oost, rond Vaals), rood → Pruisiesch Gelder (noord) en Oostenrijksch Gelder (midden, rond Weert en rond Roermond), blauw → graafschap Horn (midden-Limburg, tussen Weert en Roermond), groen → Oostenrijksch Valkenburg (zuid, rond Sittard), Oostenrijks Daelhem (zuid, beneden Gulpen) en Oostenrijksch Rolduc (zuid-oost, rond Kerkrade/aan Duitse grens), oranje → Rijkslanden (Thorn, Stein en Wittem), bruin → hertogdom Kleef (noord) en hertogdom Gulik (midden).

De Staatse gebieden in Limburg; Staatsch Valkenburg, Staatsch Gelder, Staatsch Rolduc en Staatsch Daelhem vormden de zogenaamde *Generaliteitslanden*.

Het waren de Rooms-Katholieke gebieden in Limburg die onder bewind stonden van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden (waar het RK-geloof verboden was).

Om een indicatie van de toegehoorigheid van de steden aan de verschillende gebieden te geven;

- Roermond en Weert bijv. behoorden tot het Oostenrijks Overkwartier van Gelderland.
- Amstenrade, Hoensbroek en Geleen bijv. behoorden tot het Oostenrijks Land van Valkenburg.
- Kerkrade, Simpelveld en Bocholtz bijv. behoorden tot het Oostenrijks Land van 's-Hertogenrade.
- Mheer en Noorbeek bijv. behoorden tot Oostenrijks Land van Daelhem.
- Horst, Venray en Maasbree bijv. behoorden tot Pruisisch Overkwartier van Gelre.
- Gennep en Mook bijv. behoorden tot hertogdom Kleef.
- Sittard, Born, Eigelshoven en Tegelen bijv. behoorden tot het hertogdom Gulik.
- Horn, Roggel en Buggenum bijv. behoorden tot het graafschap Horn.
- Valkenburg, Beek en Heerlen bijv. behoorden tot Staatse Land van Valkenburg.
- Gulpen, Margraten en Vaals bijv. behoorden tot Staatse Land van 's-Hertogenrade.

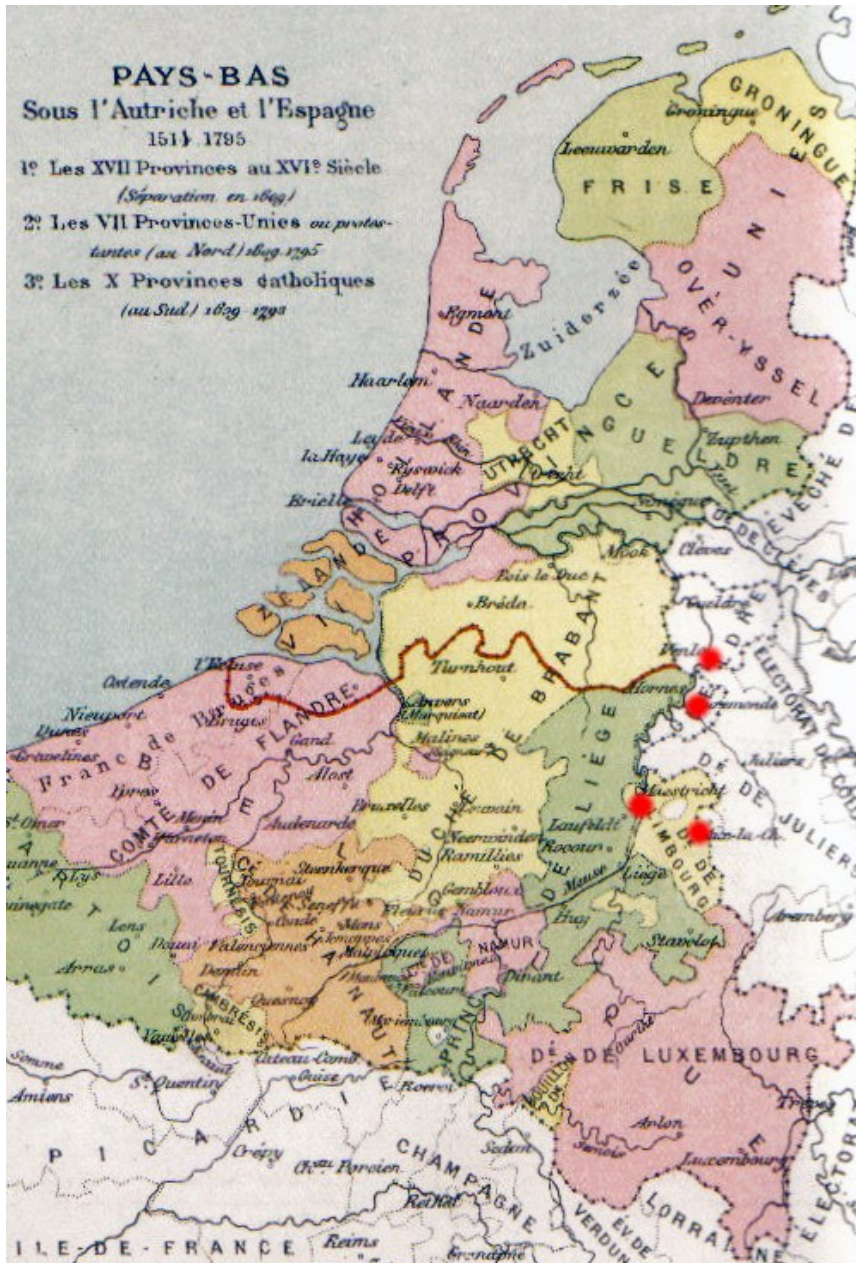
- Cadier en Oost (bij Eysden) bijv. behoorden tot het Staatse Land van Daelhem.
- Venlo, Echt, Roosteren en Nieuwstadt bijv. behoorden tot het Staatse Overkwartier van Gelderland.

Wat hieraan opvalt is dat het gebruikelijk was dat geografisch gescheiden gebieden toch bij elkaar behoorden. (Hieraan kwam een einde met de Franse bezetting, hetgeen een samenvoeging van al deze gebieden betekende in de vorm van *departementen* (zie afbeelding 1-07)).

1-03: Het Limburgs provinciewapen. Neemt men de eerste kaart in dit hoofdstuk (afb. 1-02) erbij, dan wordt duidelijk waarom men de wapens heeft genomen van het graafschap Valkenburg (linksboven)[dominerend in het zuiden], hertogdom Gulik (Jülich) (rechtsboven)[dominerend in het midden van Limburg], graafschap Horn (links beneden)[dominerend in het midden van Limburg] en hertogdom Gelre (rechts beneden)[vooral dominerend in het noorden van Limburg] als zijnde de voornaamste vorstendommen van Limburg.

*Er overheen ligt het wapen van het oude hertogdom Limburg (dus niet het Duitse Bond's hertogdom Limburg noch de Belgische/Nederlandse provincie Limburg). Deze leeuw is exact gelijk aan die van het graafschap Valkenburg.
Het wapen is getooid met de hertogelijke hoed.*

1-04: Zuidelijke Nederlanden, vóór de Franse bezetting, beneden de rode streep. Rode punten, van boven naar beneden: Venlo, Roermond, Maastricht, Aken (D). Luxemburg is hier nog een groot gebied. In 1839 zou het meer dan halveren!

In de tijd vooraf aan de Franse bezetting (vanaf 4 november 1794 met de inname van Maastricht) was er nog een andere aanduiding voor het gebied in zwang dat later grotendeels tot Zuid-Limburg zou gaan behoren: de *Landen van Overmaas* (cq. Overmaze).

Zie volgende afbeeldingen 1-05 en 1-06, waarin reeds in de legenda de omschrijving van dit gebied wordt gegeven, namelijk:

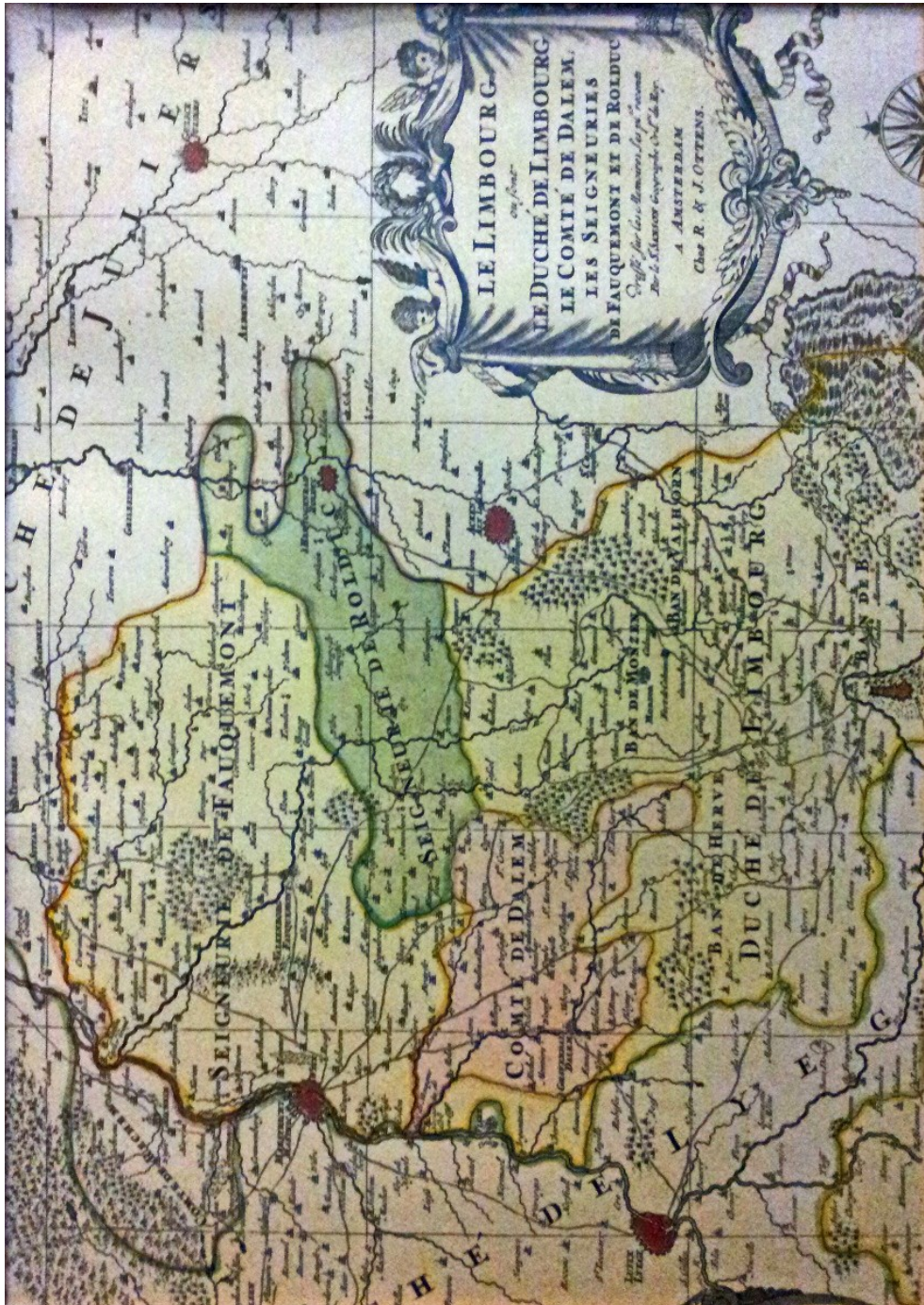
1. De heerlijkheden (Frans: seigneuries);
 - {Land van} Valkenburg (Frans: Fauquemont),
 - {Land van} Rolduc,
2. Het graafschap {Land van} Daelhem.

Op de kaart 1-04 wordt het oude Limburg aangegeven als zijnde het (oude) hertogdom Limbourg inclusief de landen van Overmaze.

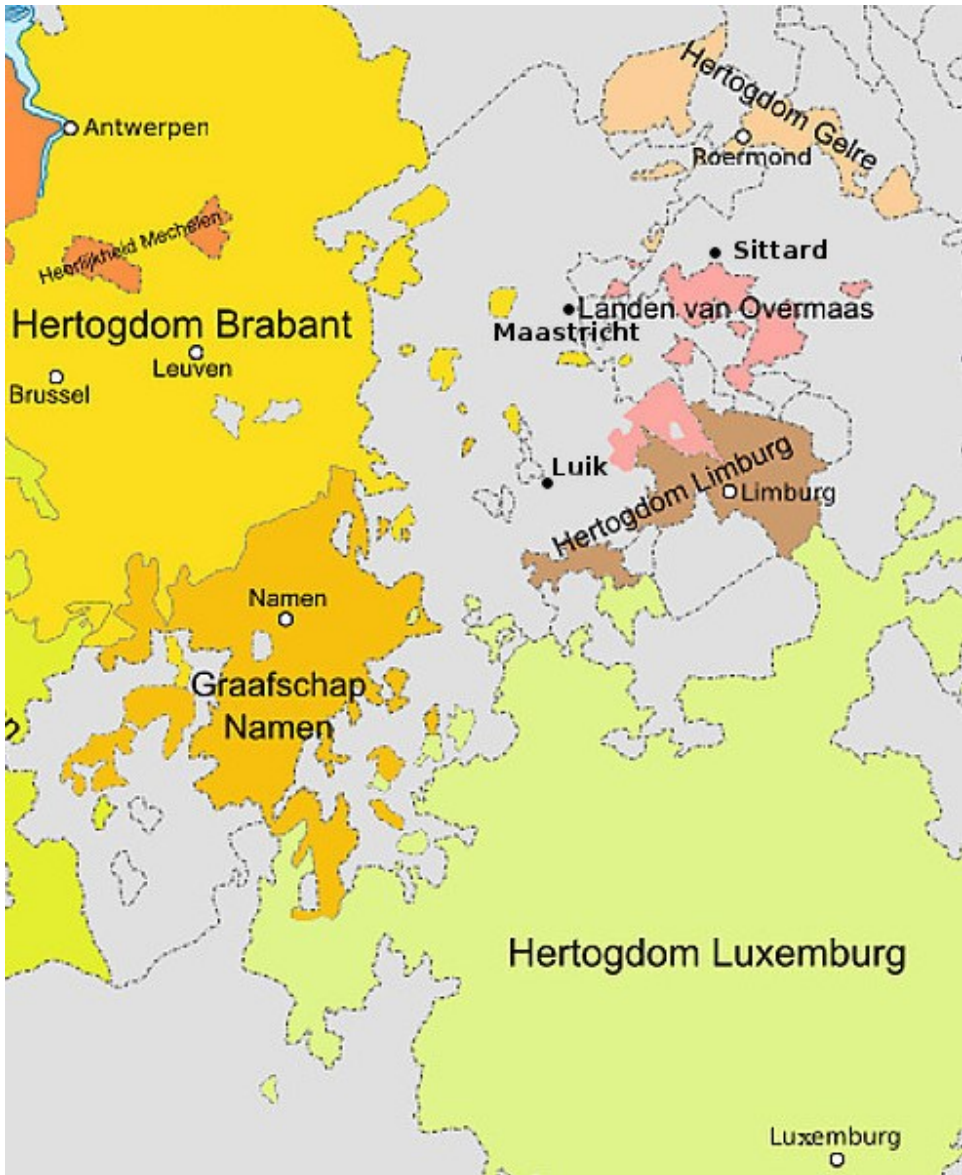
Nadat de Fransen Nederland bezetten werd het bestuurlijke systeem der *departementen*⁹ ingevoerd (zie afbeelding 1-07). Hierbij werden de Noordelijke Nederlanden (toen ook Oude Nederlanden genoemd) gevormd door de Bataafse Republiek, die acht departementen omvatte en de Zuidelijke Nederlanden werden gevormd door elf departementen. Van die zuidelijke departementen vormden de departementen *Ourthe* (land van Daelhem), *Beneden-Maas* (Meus Inférieure) en een deel van het *Roer*-departement (Sittard, Tegelen en Gennep), het latere Groot-Limburg (hedendaags Belgisch en Nederlands samen). Oostelijk deel van Beneden-Maas en een deel van Roer vormden oostelijk Limburg (tegenwoordig Nederlands).

Met de inlijving van Limburg bij Nederland was er sprake van de bestuurlijke indeling *arrondissementen* (tot 1830). Limburg telde er drie: Hasselt, Maastricht en Roermond. Na de Belgische periode (vanaf 1840) werden in Nederland *provincies* als bestuurlijke eenheden gehanteerd.

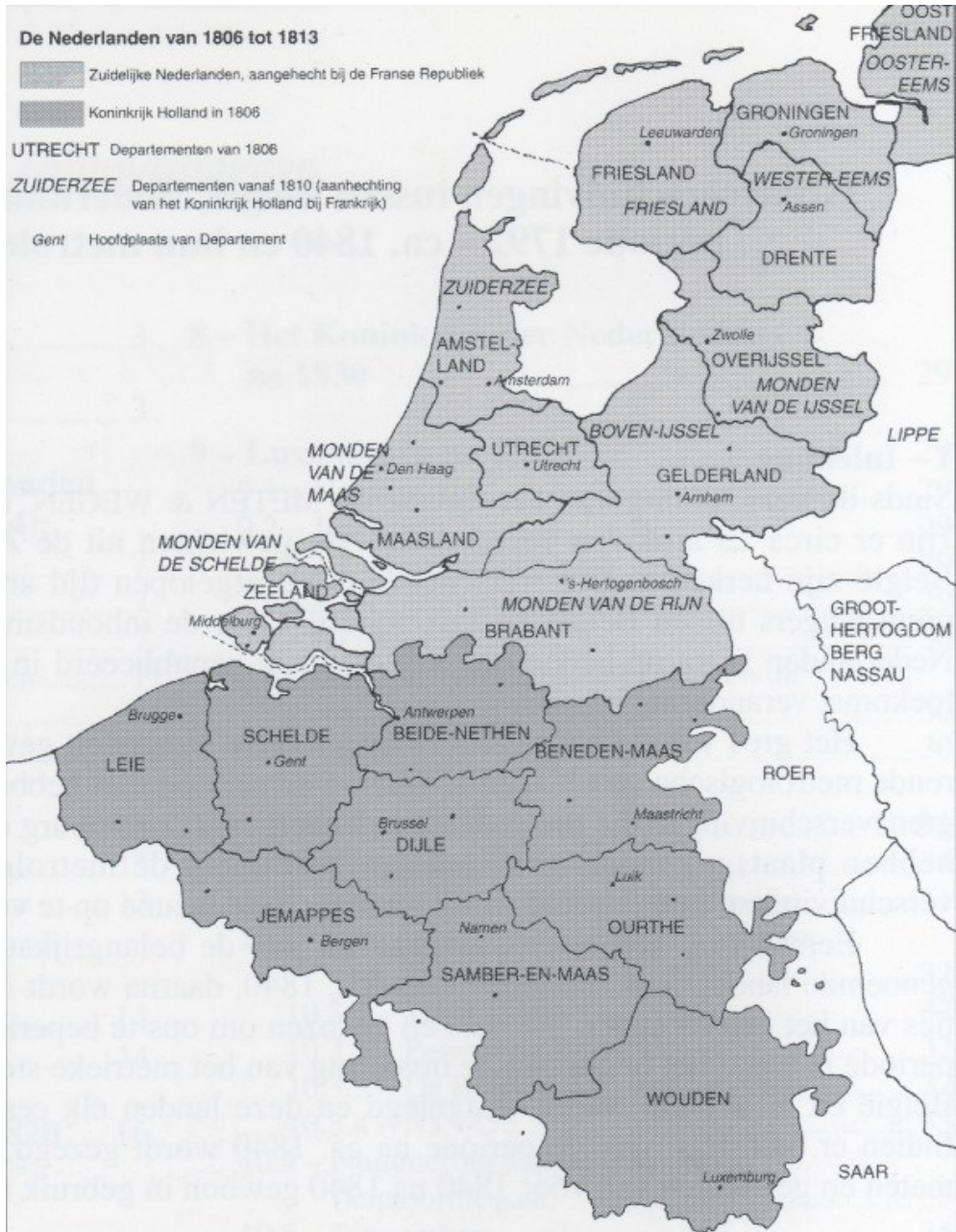
⁹ De bespreking hier van de departementen beperkt zich tot 1795-1801. De terminologie in de betreffende kaart (twee afbeeldingen verder) aangaande Monden van de; Rijn, Maas, Schelde en IJssel stamt uit de periode van de Franse annexatie vanaf 1810. In de kaart staat voorts de Franse vazalstaat het Koninkrijk Holland (licht gearceerd, klopt niet met de legenda) dat Nederland exclusief Limburg omvatte gedurende 1806-1810 o.l.v. de broer van Napoleon Bonaparte, Lodewijk Bonaparte. Daarnaast zijn nog de Zuidelijke Nederlanden te zien, die het latere NL-Limburg, België inclusief (Groot-)Luxemburg {onder de naam Wouden} omvatten.

1-05: Landen van Overmaas.

1-06: Het oude hertogdom Limburg (met hoofdplaats Limbourg, Ned: Limburg), waaraan het latere hertogdom Limburg (Duitse Bond) en provincie Limburg (Nederland/België) haar naam ontleent. Het bruine gebied, dat ooit in het noorden volledig Zuid-Limburg tot aan (ten zuiden van) Sittard omvatte, was anno 1789 aan de noordelijke kant beperkt gebleven tot het land van Valkenburg (west) en land van Rolduc (oost), roze gebieden rechts van Maastricht.

1-07: De voorfase (1806-1813) van de latere Nederlanden (1815-1830).

De Zuid. Nederl. (incl. het latere Groot-Limburg dat toen nog met de door de Fransen verleende naam departement Meuse Inférieure (Beneden-Maas) werd aangeduid).

2. De beknopte historie van Limburg van 1815 tot 1830.

Algemeen: zie opmerking onder hoofdstuk Additioneel aan het begin van het boek.

16 maart 1815 roept Willem I zichzelf uit tot koning, nadat de Haagse notabelen **Gijsbert Karel van Hogendorp**, **Frans Adam van der Duyn van Maasdam** en **Leopold van Limburg Stirum** hem daartoe hadden verzocht.....zover de officiële lezing. Een *feit* is echter, dat de Britse prime minister **William Pitt the Younger** een uitgesproken idee had over de rol van Europa (en ook Nederland) als Frankrijk ooit verslagen zou worden, hetgeen hij vastlegde in zijn rapporten aan de Britse koning George III (William stierf in 1806).

Dit is een letterlijke weergave uit twee van de officiële geheime rapporten van minister-president William Pitt the Younger, opgesteld door (in dit geval hier) minister van Buitenlandse Zaken (Foreign Affairs) **lord William Grenville**, bestemd voor ambassadeurs en onderhandelaars overzee op het vaste land van Europa, met het oog op een duurzame vrede. Grenville, neef van William Pitt The Younger, was later zelf minister-president gedurende 1806-1807. De aanleiding voor deze reeks rapporten (1795, 1798-1799 en 1804-1805) was de annexatie van de Zuidelijke Nederlanden (grosso modo hedendaags Luxemburg, tegenwoordig België en het huidige NL-Limburg), Prinsbisdom Luik (B), het Rijnland (D) en het Saarland (D) door Napoleon Bonaparte in 1794 en de ontwikkelingen erna. De Zuidelijke Nederlanden werden bestuurd door de Oostenrijkse Habsburgers, die niet in staat waren geweest Napoleon tegen te houden. Dit baarde Groot-Brittannië zorgen, hetgeen William Pitt the Younger ook duidelijk laat merken in zijn betoog hier aan de koning (His Majesty, de Britse koning **George III**). Nederland dreigde door de Franse inval als buffer tussen de drie grootmachten Groot-Brittannië, Duitsland en Frankrijk weg te vallen. De koning van Pruisen was Friedrich Wilhelm II. Pruisen was ten tijde dat de rapporten werden opgesteld nog niet bezet door Frankrijk en een grootmacht (net als Oostenrijk), hetgeen William aanduidt als two great German Powers. William had zijn hoop gevestigd op **Friedrich Wilhelm II** om de wankel buffer Noordelijke Nederlanden (die immers nog vrij waren) te verstevigen.

gen. Dat hij voor de koning van Pruisen koos is, omdat de zus van Friedrich Wilhelm II en tevens echtgenote van Willem V (de vader van de latere ‘koning’ Willem I van Nederland), **Wilhelmine** door Patriotten (pro-Franse republikeinsgezinden) werd gevangen genomen. Daarop trok een 20.000-25.000 manschappen sterk leger op 13 september 1787 van Pruisen naar de Noordelijke Nederlanden en bracht Willem V weer terug aan de macht. Willem V was, net als de Orangisten die hem welgezind waren, pro-Brits. Aldus sloot hij in 1788 een ‘eeuwige alliantie’ met Groot-Brittannië en Pruisen. In 1795 vluchtte hij (met zoon Willem I) naar Groot-Brittannië (de geschiedenis qua vluchten en oproepen tot verdediging van Nederland herhaalt zich in mei 1940 met achter-achter-achterklein-‘dochter’ Wilhelmina (‘dochter’, want er bestaan gerede twijfels of Wilhelmina de biologische dochter was van Willem III, die [waarschijnlijk] onvruchtbaar was op latere leeftijd (Geheimen van de Oranjes VI, Jan Kikkert, 2010)). Dus mag het geenszins verbazen dat William, op het moment dat de Franse agressor onder leiding van Napoleon eenmaal verslagen zou zijn, dan na het einde van de Franse bezetting een herstelde Nederlandse staat van een herenigd Zuidelijke- en Noordelijke Nederlanden, met een Stadtholder (stadhouder Willem V) aan het hoofd, voor ogen had. Temeer daar het alternatief, de Patriotten, geen optie voor de Britten was, omdat deze republikeinen Fransgezind waren.

Rastadt (= Rastatt) duidt op het Congres van 1797-1799, waarin het Rijnland en het Saarland aan Frankrijk werden afgestaan.

Behorend bij het voorgaande intermezzo:

Afbeelding 2-01: Nederland met het ingelijfde Limburg (gedurende 1830-1839 bij België) en het afgeslankte Luxemburg (gedurende 1830-1839 bij België). Hierin zijn de Zuidelijke Nederlanden donker aangegeven: België, het latere Nederlands Limburg en het latere Luxemburg (na het afstaan van haar westelijk deel aan België). Zowel Limburg als Luxemburg hebben de Belgische Omwenteling cq. Belgische Opstand gesteund, maakten gedurende 1815-1830 deel uit van België en protesteerden beiden via petitie tevergeefs tegen de herinlijving bij Nederland in 1839. Daarom vormt het coherente geheel van België, hedendaags Limburg en tegenwoordig Luxemburg de Zuidelijke Nederlanden.

Saillant detail: De provincie Luik is vanaf 1831 in het noordelijk deel ervan (ten westen van Nederlands Limburg dus) de *Belgische provincie Limburg*! Dit is in de afbeelding

verkeerd weergegeven, een geschiedkundige blunder, omdat de Belgische provincie Limburg altijd bestaan heeft sinds 1815 tot op heden!

(rapport uit 1795) "The disposition of the King of Prussia to act eventually on the side of Holland for the restoration of the House of Orange and for the establishment of a solid and efficient Government in that country have been intimated to His Majesty; and nothing could more effectually tend to consolidate the tranquillity of Europe than the success of measures to be taken for this purpose, in which His Majesty would willingly co-operate in so far as could in any manner depend on him.....".

(rapport uit 1799) "From the establishment of the general basis of treaty already laid down, the independence of Switzerland and Holland will necessarily follow; as well as the restoring to the German Empire those parts which were to be ceded to France by the negotiation of Rastadt, and the compelling of the French to renounce the position of Savoy and The Netherlands. But as these last provinces cannot probably under all the circumstances which have occurred be replaced under the dominion of Austria, and as it may well be doubted whether these acquisitions would be an object of ambition to either of the two great German Powers, it will remain to be considered what plan will be most effectual to provide for the defence of this highly important barrier against the future encroachments of France. None has here occurred which is thought equally effectual and practical as the uniting those provinces to the Dutch Republic under the administration of a Stadtholder, and with such provisions as may be best adapted to the maintenance of their respective civil and religious constitutions¹⁰".

Afbeeldingen 2-02 en 2-03 tonen krantenartikelen uit de Britse Times, die de vlucht van Willem V en Willem I (als onderdeel van de familie) documenteren.

¹⁰ **Prof. John Holland Rose** zegt hierover in zijn boek, waaraan de citaten betreffende de rapporten uit 1795 en 1799 zijn ontleend, *Napoleonic Studies*: Prof. J Holland Rose, Uitg. George Bell & Sons, 1904: *"The most interesting suggestion of all is that which related to Holland. As far as the present writer [prof. Holland Rose zelf] is aware, this is the first emergence in official documents of an idea which [indeed] took effect in 1814"*. Hiermee doelt hij op de kroning onder Britse auspiciën van de zichzelf tot 'koning' uitgeroepen Willem I.

2-01: overzicht van de Nederlanden gedurende 1815-1839.

Yesterday arrived the Mail from HOLLAND, due last Monday, and which is probably the last we shall have from thence. It came to Harwich in a transport, from Helvoet, crouded with passengers and their effects. Having on Monday last received such recent intelligence from Holland, the Mail brings very little news.

On Tuesday last, his Serene Highness the STADT-HOLDER arrived in England, having come over in a bye-boat to Harwich. The Prince slept at Colchester, and yesterday he arrived in town. Neither the Princess of ORANGE, nor her DAUGHTER, have yet reached the Metropolis, as was asserted in several of the Daily Papers of yesterday. On Tuesday afternoon his MAJESTY ordered one of his attendants, and some of his Messengers, to repair to Yarmouth, to escort her Serene Highness and her family to London. Some of the Royal carriages were likewise sent down thither, for their accommodation. At the same time, BARON NAGEL, and the Hon. Mr. ELIOT, set off for Yarmouth, to pay their respects to the Princesses.

2-02: *The Times* (Londen, UK) van 22 januari 1795; de aankomst van de prins van Oranje, Willem V, in Groot-Britannië op 20 januari 1795 met zijn familie, waaronder de latere Willem I. Dat vluchten was de Oranjes niet vreemd, want Wilhelmina zou hetzelfde kunststukje 145 jaar later nogmaals uithalen en wederom naar Groot-Britannië. De op een *f* gelijkende letter *f* is een 's': bijvoorbeeld *last* = *last*.

There was no intelligence received yesterday from Holland. The escape of the STADTHOLDER and his Sons to England, was attended with some difficulty, as well as danger; for the populace at *Scheveling* refused to permit them to embark. The Dutch Guards, who escorted the Prince, threatened to fire on them, and did so, whereby some persons were wounded. After the Prince embarked, a very serious battle took place, between the people attached to each party, and several lives were lost.

Several Noblemen, known to be particularly attached to the HOUSE of ORANGE, likewise found great difficulty in escaping, as they were watched by the mob. We are very much afraid that many of the STADTHOLDER'S friends in Holland will be very ill-treated.

2-03: The Times (Londen, UK) van 24 januari 1795; artikel refererend aan de vlucht vanuit Scheveling (Scheveningen) enkele dagen eerder. Daar waar Willem V nog moest vrezzen voor zijn leven om niet door het 'eigen' volk gelyncht te worden, kon Wilhelmina in het geheim Nederland 'als een dief in de nacht' verlaten.

Viscount Castlereagh alias **Robert Stewart** (secretary of State for Foreign Affairs, minister van Buitenlandse Zaken), die de buitenlandse zaken in zijn portefeuille had gedurende 1812-1822 en in Europa onderhandelaar was bij het Verdrag van Chaumont in 1814, de geheime Acht Artikelen van Londen (1814) en tijdens het Congres van Wenen in 1815 (en voorheen reeds Secretary of State for War and the Colonies was onder prime minister William Pitt the Younger, die zijn mentor was) deelde de opvatting van voorgaande rapporten van Pitt the Younger eveneens. Bovendien was koning George III de neef van Willem V.

Uit voorgaande, zie ook het bijbehorende intermezzo, blijkt dat Willem V dus eerst door de Pruisen in het zadel is geholpen en toen door de Britten wederom aan de macht *zou* worden geholpen. Toen deze laatste stadhouder op 9 april 1806 stierf, kon dus alleen nog in de ogen van de Britten zijn zoon Willem I voor de positie van koning naar voren worden geschoven. Evenmin klopt het, dat als officiële vluchtstatus van Willem I na terugkomst in Nederland door de hedendaagse overheid in haar geschiedschrijving als ‘ballingschap’¹¹ betiteld wordt. Dit geldt noch voor zijn vader Willem V (in het nauw gedreven door de patriotten, maar niet verdreven (hij had zich nog kunnen overgeven)), noch voor Willem I als zijn zoon!

Bedacht moet worden dat de grootmachten (Groot-Brittannië¹², Frankrijk, Rusland, Pruisen en Oostenrijk) de dienst uitmaakten in Europa en dat kleine landen niets gevraagd werd, hooguit iets toegestaan. Daarom konden ook Limburg en Luxemburg

¹¹ Volgens het Nieuw Woordenboek der Nederlandsche Taal (1864): **balling** = een uit het land verbannene, **(ver)bannen** = verdrijven. In het Handwoordenboek van Nederlandsche Synoniemen uit 1908 wordt het heel treffend daargesteld: **Ballingschap – Verbanning**: *Verwijdering uit een land. Verbanning is de daad der verwijdering, ballingschap de toestand, waarin de verbannene gebracht wordt.* Van Dale (gedrukte versie) 2006: **ballingschap** [en woorden van (soort-)gelijke strekking, red.] of **deportatie of exil** = *toestand van balling of het leven als balling, balling of banneling* = iemand wie bij vonnis verboden is binnen een bepaald gebied te verblijven. Van Dale (online versie) 2014: **ballingschap** = *toestand van een balling, balling* = *iemand die uit eigen land verdreven is* [en daartoe is een actie van verbannen nodig, red.], **verbannen** = *in ballingschap sturen*. Dus zowel Willem V en Willem I in 1795 als Wilhelmina in 1940 waren strikt genomen niet in ballingschap! Zij werden immers door niemand verbannen, maar namen zelf de vlucht! Maar door het woord ballingschap in officiële documenten te gebruiken wordt de *suggestie* gewekt, dat de in die context verbannene het recht heeft (eigenlijk dus: zou hebben) terug te keren in zijn oorspronkelijke positie danwel een bepaald recht kan claimen op een machtige positie danwel het rechtens is de betreffende een machtige positie toe te kennen.

¹² Volgens de officiële schrijfwijze, de auteur heeft het nog geleerd als Groot-Britannië. De vijf hier genoemde grootmachten staan ook bekend als Pentarchie.

(om me tot de context van dit boek te beperken) heel makkelijk tot twee keer toe in 1815 en 1830 als ruilobject dienen. Het was heel eenvoudig uitgedrukt gewoon politiek strategisch kwartetten. De latere Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden (tegen het einde in 1794), daarna de Bataafse Republiek (1795-1801), vervolgens Bataafs Gemenebest (1801-1806) en later dus het ‘Koninkrijk’ der Nederlanden¹³ geheeten, bestond gewoonweg alleen bij de gratie van de grootmachten! Enkel omdat de grootmachten (geografisch gezien alleen Groot-Brittannië, Frankrijk en Pruisen) behoefte hadden aan een buffer tussen hen, heeft Nederland haar *neutrale* status als *sovereiniteit* kunnen behouden, behoudens de Franse bezetting 1794-1814 en de Nazi-bezetting (1940-1945). Beide keren dat de bufferfunctie opgeheven werd, door voorgaande bezettingen, was Groot-Brittannië de drijvende kracht achter de ontzetting van de bezetting.

In 1814 op papier, vanaf 1815 ook in realiteit, werd Limburg bij ‘Holland’ ingelijfd. Luxemburg werd door de grootmachten tijdens het Congres van Wenen (18 september 1814 - 9 juni 1815, vanwege de slotbepaling in 1815 aangeduid als ‘Congres van Wenen 1815’) aan Willem I (Ottonische Lijn¹⁴) gegeven, als compensatie voor het verlies van zijn erflanden in Nassau (Dillenburg, Dietz, Hadamar, Siegen) via Pruisen, één dag in bezit, aan de Walramsche Lijn (met Nassaugebieden Usingen, Weilburg). De erfopvolging van die gebieden was geregeld via de “Nassauischer Erbverein”, een erfverdrag van 30 juni 1783, dat de erfopvolging tussen de Ottonische en Walramsche takken onderling regelt. De Ottonische lijn stopte in Luxemburg met het overlijden van

¹³ De auteur accepteert niet de status van Koninkrijk en evenmin de status van koning(in), nog minder de status van onderda(a)n(ig), daarom heeft de auteur de verleiding niet kunnen weerstaan, bij wijze van uitzondering op de objectiviteit in dit boek, een persoonlijke noot te geven aan die voornoemde woorden door ze tussen apostrofjes te zetten. Zeker gezien het verloop van de geschiedenis ten tijde van het (onrechtmatig) ontstaan van het ‘Koninkrijk’ (1813-1815) en de rol van Willem I in de discriminatie van de Limburgers, is dit absoluut gerechtvaardigd.

¹⁴ De zoon van de Duitse graaf van Nassau Heinrich II, genaamd **Otto I** en **Walram II**, verdeelden in 1255 het **Nassausche Huis** in twee delen: de **Ottonische Lijn** en **Walramsche Lijn**. In 1815 kreeg de *Ottonische Lijn* (waartoe ook vooreerst Willem van Nassau alias Willem de Zwijger behoorde) Groot-Hertogdom Luxemburg als compensatie voor het verlies van de Nassausche gebieden Dillenburg, Dietz, Hadamar en Siegen aan Pruisen, conform het Congres van Wenen om landsbezittingen zoveel mogelijk geografisch te laten aansluiten. (Tevens viel ook het door Frankrijk in 1803 aan Willem I gegeven Fulda aan Pruisen). Voornoemde gebieden (exclusief Fulda) werden na één dag doorgeschoven van Pruisen naar de *Walramsche Lijn* (Duitse Hertogdom Nassau onder hertog Wilhelm I (1815-1839), op dat moment nog bestaande uit Usingen en Weilburg). Daardoor waren de Nassausche gebieden (met uitzondering van Siegen) weer vereend, net als vóór 1255. Het Hertogdom Nassau omvatte nu, 1815-1866, Dillenburg, Dietz, Hadamar, Siegen, Usingen en Weilburg.

Willem III. In Luxemburg nam de Walramsche lijn met **hertog Adolph Wilhelm Carl August Friedrich von Nassau-Weilburg** (1839-1866 hertog van Nassau en 1890-1905 groot-hertog van Luxemburg, in de tussentijd 1867-1889 vanwege annexatie van Nassau door Pruisen regentschapsloos) het scepter over. Volgens de Salische Wet (Lex Salica) werden vrouwen uitgesloten van de troonopvolging. Die Salische Wet gold o.a in Hannover en Luxemburg. Daardoor konden de personele unies *Hannover* (in personele unie met Groot-Brittannië via koning William Henry IV) in verband met de opvolging door koningin Victoria in Groot-Brittannië) en *Luxemburg* (in personele unie met Nederland via Willem III) in verband met de opvolging door Wilhemina in Nederland (met Emma als koningin-regentes) zich vrijmaken van de landen waarmee ze verenigd waren. Dit gold echter niet voor het hertogdom Limburg dat, ten tijde van het overlijden van Willem III in 1890, al sinds 1867 *de facto* een Nederlandse provincie was. Dus Limburg kon niet, zoals Luxemburg, langs die weg loskomen van Nederland.

Omdat Willem I in 1815 Luxemburg kreeg ter compensatie voor de Nassausche gebieden en deze laatste lid werden van de door het Congres van Wenen opgerichte Duitse Bond, werd Willem I verplicht met Luxemburg toe te treden tot die Bond. Op grond van het Erbverein vorderden de Nassausche agnaten (in de persoon van **Wilhelm Georg August Heinrich Belgicus zu Nassau**) als reeds Bondslid zijnde, toen Willem I west-Luxemburg aan België had afgestaan, dat hun rechten op west-Luxemburg dan in dat geval zouden overgaan op het compensatie-object Limburg. Willem I kocht deze rechten van de agnaten op Limburg echter af voor 750.000 gulden uit de 'Hollandse' *staatskas* (ofwel het belastinggeld, echter niet uit zijn privévermogen) op 27 Juni 1839 ter vermijding van de verplichting van opname van Limburg in de Duitse Bond, waarbij de agnaten op hun beurt dan voor *eeuwig* zouden afzien van hun aanspraken op Limburg. Doch Willem I werd verplicht óók met Limburg toe te treden. Toelichting ongenummerde afbeelding 2-04: kwartslag draaien met de wijzers van de klok mee, dan is boven een fragment te zien uit het 'Conversations-Lexikon der Gegenwart', dritte Band, Uitg. F.U. Brockhaus, 1840 en beneden een fragment uit het 'Geografisch-Statistisches Hülfsbuch für die Gegenwart', Dr. A. Keber, 1841, Uitg. Julius Helbich. (Voornoemde boektitels zijn in het oud-Duits geschreven).

Aanvullende opmerking: op 26 juni 1816 werd het Tractaat van Aken gesloten. Hierdoor werden de Duitse gemeenten Broeksittard, Herkenbosch, Melick, Siebengewald en Tegelen Limburgs. Het Limburgse Hertogenrade werd nu Duits: Herzogenrath.

Am 1. Nov. 1839 eröffnete der Minister der auswärtigen Angelegenheiten den Generalstaaten, daß der König nach dem Abschlusse des Betrages Unterhandlungen mit den nassauischen Agnaten habe einleiten lassen, in deren Folge der Herzog von Nassau für sich und seine Verwandten stipulirend für immer auf alle Rechte auf den als Entschädigung für die in Luxemburg abgetretenen Gebiete geltenden Theil von Limburg, gegen eine Entschädigungssumme von 750,000 Gulden ein für alle Mal verzicht, Verzicht leihte. Dieser Betrag ist seitdem bei dem Hause Rothschild für die nassauischen Agnaten deponirt und dieser Theil der Angelegenheit demnach beendigt. Der Betrag darüber wurde am 27. Jun. 1839 zu Wiesbaden abgeschlossen.

Auf dieses Herzogthum Limburg sollten auch die agnatifischen Rechte, welche Nassau auf das abgetretene Luxemburg gehabt, übertragen werden, allein der (seitdem am 20. Aug. 1839 verstorbene) Herzog Wilhelm hat darauf gegen eine Entschädigung von 750,000 Gulden für sich, seine Söhne und Nachkommen auf ewige Zeiten verzichtet.